

Slovenski VESTNIK

LETNIK XXXV

CELOVEC, PETEK, 19. SEPTEMBER 1980

ŠTEV. 38 (1986)

OZN bo obravnavala tudi odprta manjšinska vprašanja - Avstrijska vlada ni odgovorila na zastavljeno vprašanje

Slaba vest Avstrije, kar zadeva njeno manjšinsko politiko, postaja čedalje bolj očitna tudi pred najvišjim mednarodnim forumom, OZN. To je razvidno iz poročila odbora OZN za preprečevanje rasnega razlikovanja, ki ga je poslal rednemu zasedanju generalne skupščine. Gre namreč za poročilo o izvajanju določil konvencije proti rasni diskriminaciji, ki jo je doslej podpisalo 107 držav. Imenovani odbor je generalno skupščino še posebej obvestil o položaju posameznih narodnosti, etničnih in jezikovnih manjšin na različnih koncih sveta, čemu odbor posveča čedalje večjo pozornost. Čeprav te manjšine živijo v različnih razmerah, so v okviru OZN že sprejeli številna enotna načela o njihovih pravicah in položaju.

Odbor za preprečevanje rasnega razlikovanja pri OZN je glede zadeve manjšin v Avstriji zastavil vprašanje, zakaj v tej državi ni bilo mogoče ustanoviti posvetovalnih etničnih organov za slovensko, hrvaško in češko manjšino. V poročilu so navedli mnenje enega izmed članov odbora, da določila avstrijskega zakona o etničnih skupinah postavljajo kot pogoj za uveljavitev pravic manjšin njihovo številčnost, tako da bi s svojo udeležbo v takšnih posvetovalnih organih v resnici podprle to omejitev. Odbor je v poročilu tudi zastavil vprašanje, zakaj člane teh posvetovalnih organov imenuje avstrijska vlada, namesto da bi jih volile same etnične skupine. Ker na to vprašanje odbor ni dobil ustreznega odgovora predstavnikov avstrijske vlade, bo to vprašanje kot odprto predložil generalni skupščini. S posebnim zanimanjem pričakujejo razpravo o demografski sestavi prebivalstva, ki so jih vse države dolžne dostaviti odboru. O tem bodo razpravljali na prihodnjem zasedanju odbora spomladi 1981.

Tozadevno so komisiji za človekove pravice, ki zaseda v Ženevi, predlagali, naj pripravi osnutek deklaracije o pravicah ljudi, ki pripadajo narodnostim, etničnim, verskim in jezikovnim manjšinam. Tako je predlagala podkomisija za boj proti diskriminacijskim ukrepom in zaščito manjšin. Revidirano besedilo osnutka deklaracije je predložila jugoslovanska delegacija, ki jo vodi Ivan Tosevski. Slednji je tudi pojasnil spremembe v besedilu deklaracije. Dopolnjevanje novega besedila osnutka v posebnih delovnih skupini so pozitivno ocenili. Po osnutku deklaracije imajo manjšine pravico do svojega obstoja, spoštovanja in razvoja narodnostnih, kulturnih, jezikovnih in drugih značilnosti ter do popolne enakopravnosti z drugim prebivalstvom države, v kateri živijo. Pripadniki manjšin morajo biti brez kakršnega koli zapostavljanja deležni vseh človekovih pravic in vseh osnovnih svoboščin.

Torej je iz vsega nakazanega jasno razvidno, da se v OZN če-

dalje bolj intenzivno ukvarjajo z reševanjem manjšinskih vprašanj v svetu pri čemer je položaj Avstrije z ozirom na njeno manjšinsko politiko, silno neprijeten. To je razvidno tudi iz njenega umikanja na tozadevno zastavljeno vprašanje, ki ga je komisija zastavila in na katero ni dobila odgovora. Zdaj bo zadevo obravnavala generalna skupščina OZN. Kakršno koli izmikanje pred tem forumom za Avstrijo vsekakor ne bo na mestu, posebno ne zaradi tega, ker je tudi ona svojčas prav o vprašanju svoje manjšine na Južnem Tirolskem pred OZN dosegla, da je Italija pristopila k reševanju južnotirolskega vprašanja. Neprijetno pa bo za Avstrijo tudi, da so prav v teh zadevah postavili za zgled Osimski sporazum, ki je bil sklenjen brez ka-

kršnih koli mednarodnih obveznosti, medtem ko Avstrijo obvezuje člen sedem kot mednarodni dokument, da svojim manjšinam omogoči vsestranski razvoj in podporo.

MADRID:

Pripravljajo konferenco o varnosti in sodelovanju v Evropi

Prejšnji teden se je začelo pripravljalo zasedanje konference o varnosti in sodelovanju v Evropi, ki bo trajalo nekaj tednov. Zbrali so se zastopniki evropskih držav ter obeh velesil. Napeti svetovni položaj nedvomno vpliva tudi na to zasedanje. Veliko pozornosti je usmerjeno na neodvisne in nevtralne države, ki skušajo hitro doseči napredke v dogovarjanju o dnevnem redu konference in glavnih vprašanjih, ki se vrtijo med drugim o vojaškem dentantu, ureditvi energetskih težav, in varnosti v Sredozemlju. Nevtralne in neodvisne države (npr. Jugoslavija, Avstrija in Španija) so mnenja, da naj se odvija konferenca na ministrski ravni, dnevni red pa po točkah, ki so jih imenovali v beograjski "rumeni knjigi". Nekaj držav do tega vprašanja do sedaj še ni hotelo zavzeti stališča. Sploh je opaziti, da se do sedaj vsi ogibajo polemičnim razpravam, kljub temu pa so vidni prvi znaki blokovskih delitev, kar ne obeta hitrega zaključka te pripravljane konference.

Ozadja „desetooktobrskega srečanja“

Pod katero lučjo naj gledamo na desetooktobrske proslave?

Kot rdeča nit se vleče skozi oficialne in poloficialne priprave za veliko „desetooktobrsko srečanje“ dejstva, ki dokazujejo, da letošnje proslave za 10. oktober ne bo preveval drugačen duh kot doslej.

Ze samo vabilo deželnega glavarja Wagnerja na proslave 9. in 10. oktobra nas spominjajo na dejstvo, da praznovanje brez zaslužnih bivših nacistov ne gre. V okviru slavnostnega sporeda vabi deželni glavar tudi na proslavo koroških abwehrkämpferjev, organizacije, ki ni zmožna si izvoliti vodilnih funkcionarjev, ki ne bi imeli nacistične preteklosti. Prejšnji predsednik Siegfried Sames je bil član NSDAP, vodilni funkcionar Steinacher je bil ravnotako član NSDAP, (sodišče je njegovo literaturo celo obsodilo kot nacistično), sedanjí predsednik Einspieler je bil HJ-Bannführer in tudi njihov govornik, ki bo govoril na 10.-oktobrski proslavi ima podobno zgodovino. In tem „zaslužnim“ možem bodo baje delali štafazo najvišji politiki države kot je zvezni kancler Kreisky in drugi.

Tudi okoli znanstvenega simpozija o Plebiscitu 1920 se pojavljajo reakcije, ki dokazujejo, da ta prireditve nemškonalcionalnim krogom in celo najvišjim deželnim zgodovinarjem ni pogodu. Čeprav si deželni glavar sam lasti iniciativo za simpozij, ki bo od 25. do 27. septembra na Celovski univerzi, očitno tudi oficialni koroški zgodovinarji in predavatelji, ki bodo sodelovali na tem mednarodnem znanstvenem posvetu, niso s pravim veseljem zraven. Koroški „Geschichtsverein“ ni hotel biti soorganizator simpozija, njegov član in direktor deželnega arhiva Wilhelm Neumann pa se v direktni „Kärntner Landsmannschaft“ na poseben način ogiba te zadeve. V rubriki „Grenzland, sei wachsam“ ne črhne besede o simpoziju samem, temveč se zateče v problematiko slovenskega prevoda programa za simpozij. Obširno razcefra nekaj nedoslednosti in netočnosti v prevodu raznih imen institucij idr., da bi s tem osme-

šil organizatorje simpozija. Očitno ne more očitati dejstva, da je na Koroškem izdala tukajšnja institucija spored, ki se trudi za dvojezičnost. To je na Koroškem nedvomno izjemen pojav, ki ga oficialna politika ne zagovarja in prakticira! Zato se je gospodu Neumannu res treba čuditi, da se v tej zvezi tako odločno postavlja za čistost slovenskega jezika, katero smo koroški Slovenci že v mnogih uradnih dokumentih dostikrat pogrešali.

Posebno obeležje daje vsemu seveda tudi KHD, ki je na svoji zadnji seji kritiziral simpozij na univerzi in s strahom ugotovil, da simpozij ne bo služil spominu za Avstrijo zmagovitega ljudskega glasovanja še manj pa „pomiritvi v deželi.“ Pri tem se KHD boji verjetno v prvi vrsti za to, da se pri obravnavanju zgodovine okoli 1920 morda zrušijo nekateri zgodovinski miti, s katerimi na Koroškem ravno krogi okoli KHD-ja uganjajo svojo politiko. Manj se ti krogi bojijo za „mirno sožitje“ saj so na isti seji obravnavali tudi Oktobrski tabor in pozvali sejemsko direkcijo, da naj odstopi od dogovora glede hale 3 v kateri se bo odvijala letos glavna prireditev Oktobrskega tabora. Pripravljeni odbor Oktobrskega tabora je v tej zvezi objavil informacijo za tisk v kateri med drugim pravi: „Poleg tega se tiskovna izjava KHD izogiba vsakemu vsebinskemu stališču do programa in do koncepta Oktobrskega tabora za bodočo Koroško. Zato pa vsebuje pavšalne, stvarno nepravilne trditve v obliki anonimnih sumničenj, ki nimajo nobene informativne vrednosti za prebivalstvo. Ker je šele pred nekaj dnevi vodja uredništva Kleine Zeitung z enakimi sredstvi in pojmi nastopil proti Oktobrskemu taboru, se vsiljuje domneva, da gre v obeh primerih za začetek usmerjene kampanje. Očitno naj z njo zavestno ne bi informirali prebivalstvo o delu, konceptih in ciljih Oktobrskega tabora, temveč bi nasprotno ustvarjali negativen odnos do Oktobrskega tabora.“

Tovariš Vlado Uršič iz Tolmina pozdravlja udeležence srečanja

Srečanje zamejskih Slovencev

Medobčinski svet SZDL severnoprimeških občin Tolmin, Ajdovščina, Idrija in Nova Gorica, je za preteklo soboto povabil zamejske Slovence na družabno srečanje v Čezsočo pri Bovcu. Temu vabilu so se odzvali Slovenci iz Koroške, Trsta, Gorice Benečije in Kanalske doline.

Na krasnem prostoru ob Soči na prostem so zastopniki zamejskih Slovencev v družabni okolici, brez protokola in programa, lahko izmenjavali svoje izkušnje v boju za svoje pravice in razlagali svoj položaj, ki je seveda v vsakem področju drugačen. Ta neuradni značaj tega srečanja je še posebno prispeval k dobri atmosferi v Bovcu. To sta poudarila tudi predsednik komisije za manjšinska vprašanja pri RK SZDL tovariš Danilo Türk in organizator tega srečanja predsednik Medobčinskega sveta SZDL severnoprimeških občin, vlado Uršič, ki je hkrati izrazil željo, da bi se taka srečanja v bodoče še ponovila. Tej želji sta se priključila tudi predstavnika Slovencev iz Italije in Avstrije in sta napovedala, da bodo taka srečanja izmenoma organizirali tudi v svojih domovinah.

Za nas koroške Slovence je bilo to srečanje še posebno pomembno zaradi tega, ker so naši stiki do tega predela slovenskega naseljenega prostora – v razliki do drugih – še precej nerazviti in smo spoznali rojake tudi na tem koncu naše matične države.

Državni udar v Turčiji – oblast v rokah vojske

Pod vodstvom generala Kenana Evrema so turške oborožene sile pred tednom dni izvedle državni udar in strmoglavile vlado Sulej-

mana Demirela. Svojo odločitev novi oblastniki v Turčiji opravičujejo s tem, da je država v zadnjih letih zabredla v hudo notranje politično krizo in tozadevnim terorjem, ki je državo spravil na rob gospodarskega propada. „Svet za državno varnost“ kot se imenuje nova vojaška oblast Turčije, je v tednu dni izvedla vrsto ukrepov s katerimi napoveduje v državo spraviti spet red.

Najprej je razpustila vse politične stranke in priprla večino vodilnih funkcionarjev. S tem ukrepom hočejo ustaviti politični teror, ki je v zadnjih letih terjal nekaj tisoč človeških žrtev, razen tega pa novi oblastniki v Turčiji hočejo odpraviti tudi gospodarsko krizo, ki vlada v tej deželi. Poleg policijske ure, ki so jo uvedli v glavnem mestu Ankara in drugih večjih mest v državi, tudi zamenjujejo župane številnih občin.

Po najnovejših poročilih v Turčiji hočejo uvesti enostrankarski sistem z močnimi kompetencami predsednika. Očitno pa je, da bo vojska dalj časa ostala na oblasti. Zapad, ki sicer ostro napada diktatorske režime, je prevrat v Turčiji sprejel z razumevanjem, posebno, ker je „Svet za državno varnost“ takoj po prevzemu oblasti zagotovil, da bo Turčija ostala v severnoatlantskem paktu NATO.

Kaj bo prinesla nova vlada v Turčiji, bo verjetno pokazala bližnja prihodnost, predvsem pa je odvisno od prebivalstva Turčije, če se bo diktatorski vojaški režim sploh mogel uveljaviti.

Generalna konferenca UNESCO bo letos v Beogradu

V času od 23. septembra do 28. oktobra letos bo generalna konferenca UNESCO v Beogradu. To je za Jugoslavijo brez dvoma veliko priznanje, če se je OZN odločila, da bo konferenco svoje inštitucije, ki zajema prosveto, znanost, kulturo in komunikacije, izvedla v tej državi. Ob tej priložnosti bodo v Beogradu in tudi drugih mestih Jugoslavije številne prireditve na katerih bodo sodelovale kulturne skupine številnih narodov sveta, pri čemer gre za ansamble vrhunskih ustanov, pa tudi amaterskih ansamblov. Poleg tega bodo v tem času priredili razne razstave.

Naj za ilustracijo omenimo samo koncert beograjske filharmonije in da bo UNESCO v centru Sava pripravil pet razstav o znanosti in tehnologiji, o islamski umetnosti, o plakatih UNESCO. Finska bo na primer organizirala razstavo o kulturni dediščini arktičnih kultur, Italija o varstvu in obnavljanju mest, Japonska o sodobnem plakatu itd. Tudi Jugoslavija in njene republike in pokrajine se bodo predstavile s številnimi razstavami in prireditvami. Tako bo v centru Sava nastopila Črna gora z razstavo foto-

grafij o kulturnih spomenikih, porušeni in poškodovani med katastrofalnim potresom. SR Makedonija z razstavo umetniških barvnih fotografij „Pogled na Makedonijo“, pokrajina Kosovo z razstavo „Sodobna umetnost Kosova“, Vojvodina bo posredovala celoten trienale jugoslovanske keramike. Med konferenco bodo odprli še tematsko razstavo „Kultura v delovnih in življenjskih okoljih v Jugoslaviji“, ki jo bo pripravilo osem občin med njimi tudi Slovenija gradec. Slovenija pa bo tudi sicer prisotna

v Beogradu in sicer bo na festivalu Bemus koncertirala Slovenska filharmonija in Slovenski oktet, ki bo imel v samem centru Sava koncert skupno s priznanimi Zagrebškimi solisti. Med likovniki bo Slovenijo zastopal slikar Šalamun. V Sloveniji pa bodo priredili še nekaj prireditev za delegate, ki bodo za časa konference obiskali Slovenijo.

Poleg številnih kulturnih prireditev, ki jih bodo organizirali v času generalne konference UNESCO v Beogradu, kamor bo za več kot mesec dni prišlo 3000 tujih delegatov z vsega sveta, gre tudi za važna mednarodna kulturno-politična vprašanja. Pri tem bo med drugim šlo za odpravo monopola informiranja s strani veselil. Predsednik komisije SRS za pripravo 21. Generalne konference UNESCO Dušan Šinigoj bo skupaj s svojimi sodelavci na konferenci zastopal stališča, ki v marsičem zajemajo širše težnje drugih nevrščenih držav odnosno dežel v razvoju.

Prireditve ob 10-letnici Kladiva

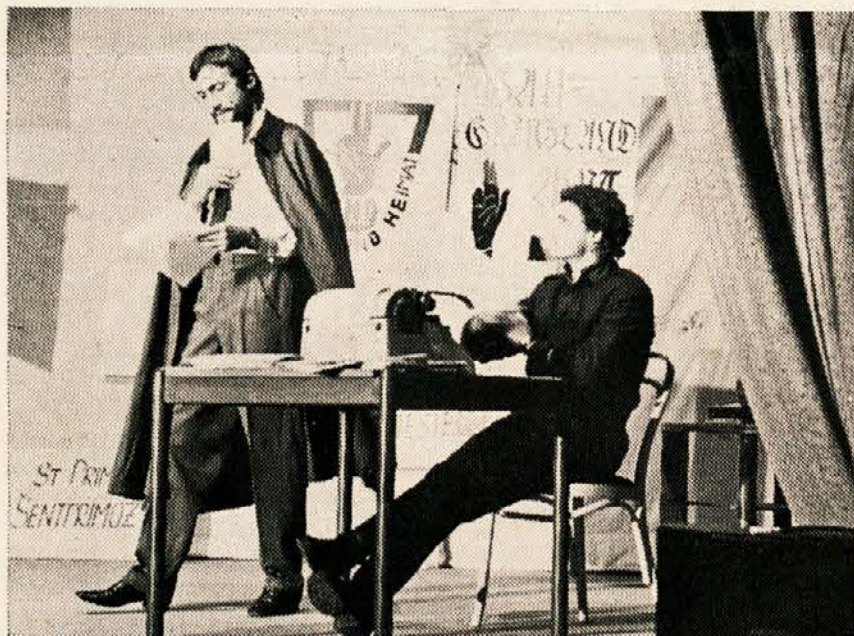
S prireditvijo pod geslom „proti neonacizmu, za mir in prijateljstvo med narodi“ je koroška kulturno-politična revija Kladivo slavila v Šentprimozu svojo desetletnico. Janko Malle je v svojem govoru omenil, da se je dejanska situacija koroških Slovencev posebno po protimanjšinski zakonodaji leta 1977 poslabšala, da slovenščino čedalje bolj izrivajo iz družbenega dogajanja in da je zaradi

tega velikega pomena samozavestno nastopanje narodno zavednih Slovencev tako pred uradi kakor tudi v javnosti. V tej zvezi je kritiziral še premočno navezanost koroških Slovencev in njihovih političnih struktur na sistemske stranke, ki troedino delajo protimanjšinsko politiko. Glede orientacije Kladiva je izjavil, da skuša navezovati na revolucionarno izročilo slovenskega naroda. Rešitve v

tej težki situaciji koroških Slovencev ne more servirati, vendar vidi možnosti rešitve le v mobilizaciji vseh naprednih sil na Koroškem in v Avstriji in v naslanjanju na KPA, ne pa v nenačelnem paktiranju z avstrijskimi oblastmi.

V posebni razstavi so predstavili desetletno izhajanje revije, ki se je rodila iz delovanja strankarsko neopredeljene mladine in ki je komentirala tudi njihove akcije. Obletnice Kladiva v določenem oziru ne moremo imenovati desetletnice. V začetku je bilo Kladivo, glasilo strankarsko neopredeljene mladine, po treh letih skupnega delovanja pa se je precejšen del mladine ločil od skupine, nakar so se preostali člani skupine politično jasno naslonili na Komunistično partijo Avstrije, ki v mednarodnih vprašanjih zelo močno zagovarja blokovo gledanje na svetovna vprašanja.

V kulturnem in folklornem programu je posebno navdušil folklorni ansambel Tine Rožanc iz Ljubljane, ki je predvajal plese jugoslovanskih narodov in tudi ziljski ples. Politično najbolj pomembna pa je bila premiera „Prizorov iz nemških noči“, ki jo je navdušenim gledalcem predvajala odrska skupina Kluba slovenskih študentov na Dunaju. Izpoved, da 10. oktober ni praznik demokratičnih ljudi, so z razveseljivo dobro odrsko tehniko, z enostavnimi sredstvi in z močno igralsko izpovednostjo predstavili publiku. Pri tem so najbolj prepričljivo predstavili glavni osebi vojaško neuspelega Abwehrkampfa, protislovenske kolonialistične politike med obema vojnama in

Prizor iz 10. oktobrske agitke kluba slovenskih študentov na Dunaju, ki prikazuje Steinaharja in Maier-Kaibitscha. Prireditve so se udeležili tudi zastopniki mladinske organizacije SKGZ iz Trsta, zastopniki ZSM iz Ljubljane in Lendave ter med drugimi tudi konzul SFRJ v Celovcu Alfonz Naberžnik.

Predšolska mladina spet obiskuje otroške vrtce. Dvojezični otroški vrtci v Šentprimozu, ki ga opravlja Slovensko šolsko društvo je odprl svoja vrata v ponedeljek. Spet je bilo povpraševanje večje od zmogljivosti vrtca. Sedaj obiskuje vrtce 30 otrok, od teh 25 celodnevno. Za vzgojo otrok pa sta letos odgovorni Helena Novak in Anica Kežar. Tudi dvojezični vrtci v Šentpetru pri Velikovcu in v Celovcu sta sprejela letos po 35 otrok in sta začela z vzgojnim delom.

Deklica, ki se je poglabila v slikanico obiskuje vrtce v Šentprimozu. Ravnokar je dobila slikanico, ki jo je otrokom v Šentprimoškem vrtcu podaril sekretar Zveze slovenskih organizacij dipl. inž. Feliks Wieser. ZSO namerava podariti vsem otroškim skupinam večje število mladinskih knjig in sicer iz fonda, ki ga je mladina iz Zasavske regije v Sloveniji podarila ZSO. Otroci iz 3 občin Zasavske regije so na iniciativo Fančije Molke izvedli zbiralno akcijo za mladinske knjige, ki bodo v veliko veselje številnim otrokom na dvojezičnem ozemlju.

SLOVENSKA GIMNAZIJA:

75 novih dijakov

Za letošnje novo šolsko leto se je prijavilo na Zvezno gimnazijo za Slovence v Celovcu 75 novih dijakov. Učenci so razdeljeni na tri razrede. Skupno število dijakov znaša letos 538, kar je za 10 več kot v lanskem letu. Razdeljeni pa so na 21 razredov v primerjavi z 20 v preteklem letu.

Profesorskemu zboru se je z novim šolskim letom pridružilo 5 novih profesorjev, ki so vsi nekdanji maturanti Zvezne gimnazije za Slovence. Z odgovornim delom so začeli letos Lojze Dolinar, Magda Erenst (roj. Pörtsch), Mirko Laussegger, Cilka Travnik in Roman Vouk. Mladim profesorjem želimo čim več uspeha pri njihovem odgovornem delu.

Uspehi in načrti občine Trebnje na Dolenjskem

Občina Trebnje na Dolenjskem je pred nedavnim obhajala svoj občinski praznik, ki ga praznuje vsako leto v počastitev in spomin na pomemben zgodovinski dogodek, ko so partizanski borci na Trebelnem 4. septembra 1942 na ustanovnem mitingu ustanovili slavno narodnoosvobodilno udarno brigado Matije Gubca, eno prvih večjih enot narodnoosvobodilne vojske Slovenije. Gubčeva brigada je bila udarna pest osvobodilnega gibanja ter je s svojim bojem prispevala velik delež boju za svobodo in težnjam slovenskega naroda po socialistični družbeni ureditvi.

Po osvoboditvi je tudi občina Trebnje dosegla lepe uspehe pri svojem razvoju. Na teh osnovah pa sedaj zastavljajo razvojne načrte naslednjega srednjeročnega obdobja, v katerem spet pričakujejo porast in utrditev gospodarstva in družbenih dejavnosti.

V občini Trebnje je v organizacijah združenega dela, nadalje v obratih, katerih sedeži so izven občine, in v ostalih dejavnostih zaposlenih okoli 5000 delavcev. Na delo izven občine se vozi približno 1500 delavcev in njihova želja je, da bi dobili delo čim bližje oziroma v domači občini. Zato imajo v načrtih predvideno, da bi v naslednjih petih letih v občini zaposlili nadaljnjih 1000 delavcev.

Letos se zaključujejo investicije v Elmi na Čatežu, v Iskri v Mokronogu in v Agrostroju v Šentrupertu. Priprave za nove investicije so se začele v Donitu na Veliki Loki, v naslednjih letih pa predvidevajo investicije za razširitev zmogljivosti in za nove programe v Novolesu, Trimu, Elmi, Dani, Kolinski, Trelesu, Hrastu in še drugih podjetjih. Elma se pripravlja na izgradnjo obrata v

Dobriču, v teku so priprave za izgradnjo servisa za kmetijske stroje na Mali Loki, pričeli pa bodo tudi z gradnjo pekarije v Trebnjem.

Razvoj industrije in drugih dejavnosti ter povečano zaposlovanje ima ugodne posledice tudi za razvoj in opremljenost kmetijstva, ki je z dobrim sodelovanjem s kmeti bistveno spremenilo življenje na vasi. O tem pričajo podatki o tržnih višjih 5.500.000 litrov mleka, čez 1000 ton mesa, 7.000 ton krompirja in drugih proizvodov. V naslednjem srednjeročnem obdobju pa se bodo razmere v kmetijstvu še izboljšale s istočasnim poglobljanjem samoupravnih in dohodkovnih odnosov.

Viden je napredek na področju komunalnih dejavnosti. Na prvo mesto sodi oskrba z vodo, predvsem izgradnja vodovodnega sistema Šentpavel-Trebnje. S pomočjo mladinskih delovnih brigad je dobil vodo velik del naselij na suhokrajinskem področju občine Trebnje. Sedaj je okoli 85% vseh gospodinjstev v občini preskrbljenih s pitno vodo. Omeniti je treba modernizacijo lokalnih in vaških cest ter ulic; s samoprispevkami in drugimi

oblikami sodelovanja ter ob pomoči mladinskih delovnih brigad in vojske je bilo moderniziranih več kot 60 km teh cest. Vendar imajo na tem področju velike naloge tudi v naslednjem srednjeročnem obdobju.

Veliko je bilo doseženega na področju družbenih dejavnosti — od gradnje in dograditve šol v Velikem Gabru, Šentrupertu, Mokronogu, pa do dograditve zdravstvenega doma v Trebnjem. Letos bo dokončana adaptacija in razširitev osnovne šole na Mirni, v naslednjem letu bo na vrsti osnovna šola v Trebnjem, vse to pa

bo omogočilo mnogo boljše pogoje za vse vrste izobraževanja. Po drugi strani pa čakajo občane občine Trebnje tudi še številne velike naloge — med drugim še vedno primanjkuje stanovanj, pereče je vprašanje otroškega varstva v Trebnjem in na Mirni itd. Posvetili se jim bodo z zavestjo, da je pogoje za napredek treba ustvariti z več dela in tudi odrekanjem, kar je sestavni del politike stabilizacijskih prizadevanj, kakor je ob prazniku občine Trebnje zapisal predsednik občinske skupščine Tone Zibert.

Predstavljamo umetnike, ki bodo sodelovali na Oktobrskem taboru

Priprave za „Oktobrski tabor“, ki bo 11. 10. t. l., se nahajajo v zaključni fazi. Kljub hujskanju proti tej prireditvi v nam znanem tisku na Koroškem, kljub javnemu nasprotovanju s strani KHD-ja, kljub odklonitvi finančne podpore s strani deželne vlade in vsem raznim drugim okoliščinam, vse kaže, da bo letošnji „Oktobrski tabor“ velika, kulturno-politična manifestacija slovenskih in nemško govorečih demokratov iz vseh predelov Avstrije.

Paleta nastopajočih umetnikov na „Oktobrskem taboru“ je široka in pestra. V zadnji številki našega lista smo predstavili slovenske umetnike, ki bodo na Taboru nastopali, tokrat pa predstavljamo umetnike sosednega naroda, ki s sodelovanjem izpričujejo svojo globoko demokratično zavest ter najširšo solidarnost, z našim bojem za enakopravnost. Kajti umetniki — gledališki igralci, pisatelji, pesnarji in glasbene skupine — nastopajo na Oktobrskem taboru, ki bo potekal pod gesli: „Dvojezično v osemdeseta leta“, „Proti manjšini sovražnemu trostranskemu paktu“, in „Za nov oktober!“

Torej kdo bo nastopil med skoraj deseturnim sporedom v hali 6 na celovškem sejmskem prostoru, kjer se bo letos odvijal Oktobrski tabor?

Začnimo z nam znanimi prijatelji, ki so že na prvem Taboru, pred štiri leti, izpričali svojo solidarnost s koroškimi Slovenci, skupino „Schmetterlinge“, ki so za nas že davno postali „metuljčki“ in nam sredi jeseni naznanjajo, kljub učerajšnjemu mraku desetih oktobrov, svetlo pomlad. Zato „metuljčkov“ našim bralcem, posebno pa zvestim obiskovalcem Oktobrškega tabora ni treba več posebej predstaviti. Vemo, da gre za

nih bojov: kmečki upori, francoska revolucija, pariška komuna, oktobrska revolucija, fašizem in boji današnjega časa so prikazani v nad dvournem sporedu. Njihova druga plošča „Herbstreise“ (Jesensko potovanje) pa obravnava današnji čas: s poraščajočo reakcijo meščanske politike ter z nastajajočim odporom ljudstva proti tej reakciji; na tej plošči je tudi pesem, ki govori o življenju koroških Slovencev „Drei rote Pfiffe im Wald“

Reinhard Sellner

Andre Heller

eno najbolj znanih političnih angažiranih glasbenih skupin, ne samo v Avstriji, marveč v celotnem nemškem kulturnem prostoru. Njihove plošče, ki jih izdajajo v samozaložbi in jih snemajo v lastnem študiju, dodatno prispevajo k njihovi priljubljenosti in popularnosti. Najbolj znana je gotovo njihov moderni oratorij „Proletenpassion“ („Pasijon proletarcev“), v katerem prikazujejo zgodovino človeštva iz zornega kota malih ljudi in jo prikazujejo kot zgodovino razred-

(Trije rdeči žvižgi v gozdu), ki je nastala v Železni Kapli na osnovi pogovorov z tovarišico Jelko-Helene Kuharjevo. „Metuljčki“ se angažirajo tudi v številnih političnih akcijah ljudstva, bodisi v borbi proti atomskemu reaktorju v Zwentendorfu, ali proti fašističnim provokacijam, ali pa v borbi za mladinsko središče na Dunaju itd. Tako so bili tudi brez obotavljanja takoj pripravljeni podpreti našo upravičeno borbo za enakopravnost in imajo mnogo zaslug, da je

Oktobrski tabor od leta do leta boljše uspel.

Vsebinsko podobna „metuljčkom“, je glasbena skupina „Auflauf“ iz Dunaja, ki pa glasbeno hodi po drugih poteh; „Auflauf“ hoče predvsem nagovoriti delavsko mladino, zato si prizadeva, da bi se njihova glasba orientirala po okusih te mladine. Zato si pomaga z glasbeno obliko pop in rock muzike, v katerih opozarja javnost, da „se samo od sebe nič ne spremeni“. „Nix verändert sich von selbst“; vse nezadovoljne in resignirane „Auflauf“ poziva: „nočem da jočeš, hočem da se braniš (I will nit, doß plärst, i will, doß di werst). Kakor izpovedujejo citati, je razvidno, da poje ta skupina v dunajskem narečju, ker je mnenja, da se v pogovornem jeziku lažje izraža o problemih stvarnosti. „Auflauf“ z Metuljčki že dalj časa sodeluje, letos pa prvič nastopa na Oktobrskem taboru.

Prav tako prvič na Taboru sodelujejo znani avstrijski pesnarji (Liedermacher) Andre Heller, Georg Danzer, Sigi Maron ter Reinhard Sellner. Medtem ko je o Maronu in Sellnerju že več znano, da se ta dva pesnarja v svojih pesmih skoraj izključno bavita s socialno in politično problematiko v Avstriji, je Reinhard Sellner na raznih prireditvah in tudi v radiu nastopal s pesmimi, ki se ukvarjajo s slovensko problematiko, imata Andre Heller in Georg Danzer precej drugo razvojno zgodovino za sabo. Heller sicer nikoli ni skrbel za kako izključno komercialno oz. zabavno glasbo in nosi od začetka svojega javnega nastopanja ime „dunajski poet“. Vendar je v začetku svojega delovanja bil izredno introvertiran in skoraj ni nikoli preskočil lestvice svoje lastne osebnosti. Bil je poet svojih osebnih sanj. To mu je sicer prineslo mnogo priznanja, saj je tako ilirsko kot tudi glasbeno žel mnogo hvale, primerjali so ga z Bob Dylanom in drugimi. V zadnjem času pa se vedno bolj ukvarja — na svoj način in politično nevezano, kar pa ne pomeni neangažirano — tudi z drugimi temami, od katerih se čuti prizadetega: bodisi s problematiko ciganov v času fašizma, z malomeščansko hinavščino ipd. Po mojih virih je Hellerjev nastop na Oktobrskem Taboru prvi na neki takšni prireditvi. Svoje turneje, ki so ga vodile že po številnih državah Evrope, so napolnile največje dvorane, ker so njegovi teksti znani po njihovi subtilnosti, (samo) ironiji in senzibilnosti. Georg Danzer pa je svojo kariero začel kot pesmar na besedila v dunajskem narečju in bil kaj kmalu

OKTOBRSKI TABOR

IN SLOVENSKO PROSVETNO DRUŠTVO „RADIŠE“

v a b i t a n a

večer slovenske ljudske glasbe

v petek 19. sept. 1980 ob 20. uri v kulturnem domu na Radišah.

Nastopajo: Jože Zajc z violinskimi citrami
Anton Plut s svojim ansamblom
Tomaž Pengov s kitaro

Prisrčno vabljeni!

„star“ v tej stroki. „Da Nackerte beim Hawelka“ ter „Da Frauenmörder Wurm“ so ena stopnja njegovega razvoja; vendar tudi Danzer neha biti komercialni „star“ diskotekine glasbe in se v zadnjem času vedno bolj angažira za družbenopolitične momente (proti atomskim elektrarnam, proti vohunjenju tajne policije itd.). Tako Heller kot Danzer sta avtorja številnih gramofonskih plošč.

Z drugo vrsto glasbe se ukvarja Toni Stricker, ki je pravzaprav začel s jazz-om, in je v tej stroki bil po Evropi že prej znan. Vendar se je s področja jazz-a umaknil, ko se je naselil na Gradiščanskem in se zdaj že več let ukvarja z narodno glasbo panonskega področja in je kot tak

ger, glavni urednik avstrijske kulturno-politične revije „Extrablatt“, nam je že znan od predhodnih taboriskih prireditvah. Njegov tekst „Mit ana braunen Tint'n“ bo priredila in brala dunajska gledališka igralka Dietlind Macher.

Bernhard C. Bünker koroški javnosti tudi ni znan; ko se je pred leti nekdaj izrazil proti koroški rjavi obleki, ki ji pravijo „Kärntner Anzug“ je bil skoraj „proglazen“ za veleizdajalca. V svojih pesmih, napisanih v koroškem (nemškem) narečju, se ukvarja predvsem s koroško stvarnostjo na vseh področjih.

Ta kratka predstavitev o nastopajočih na letošnjem „Oktobrskem Ta-

Ansambl „Auflauf“

znan v avstrijski in evropski folk-sceni. Stricker sodeluje tudi z hrvaškimi tamburaškimi skupinami na Gradiščanskem.

Kot pisatelji sodelujejo letos na Taboru Peter Turrini, Harald Imberger, Bernhard C. Bünker in Robert Schindel. Turrini, avtor znane televizijske serije „Alpensaga“ ter številnih drugih dram in tekstov, po rodu Korošec, je soinicator Oktobrškega tabora. Na Taboru pa bo prebral tekst, v katerem si predstavlja, kako bi bilo, če bi bila Koroška res uradno dvojezična. Tudi Harald Imberger

boru“, kaže vso širino fronte solidarnosti s koroškimi Slovenci in potrjuje, da bodo v nasprotju z vsemi uradnimi deželnimi prireditvami okoli 10. oktobra. Zato je pomen sodelovanja umetnikov in kulturnih delavcev na letošnjem Oktobrskem taboru temvečji, ker podpirajo našo pravično stvar in s tem za nov oktober.

Ne pogled nazaj, marveč prizadevanje za boljše, za enakopravno bodočnost, to je prispevek avstrijskih slovenskih in nemško govorečih demokratov v tem takozvanem jubilejnem letu.

S tamburicami na sinjem Jadranu

Tamburaši Slovenskega prosvetnega društva „Zarja“ iz Železne Kaple imajo dobre prijatelje. V Dobrovi pri Ljubljani se za tamburaški zbor in uspešno sodelovanje redno in vneto trudi tov. Bine Otorepec, kateremu velja najsrčnejša zahvala za vso naklonjenost in prizadevnost. Tako so na njegovo iniciativo že junija nastopali tamburaši ob krajevnem prazniku v Dobrovi, konec avgusta pa bivali en teden v prisrčnem Pacug-u na morju. Bili so v mladinskem letovišču, kjer je odstopila letoviška mesta Občinska zveza društva prijateljev mladine SO Ljubljana Vič-Rudnik. Zato tudi tem dobrotnikom velja najlepša zahvala za vso oskrbo. Končno pa se tudi Slovenski prosvetni zvezi v Celovcu zahvalujemo za posredovanje, z željo, da bi tudi v bodoče delo in sodelovanje dobro uspelo; da bi tamburaški zbor tudi doma tako vneto deloval! In takole je bilo:

V ponedeljek zgodaj zjutraj smo polni pričakovanja, a precej ozebli prestopali pred domačo Posojilnico, ker sta naša šoferja Flori in Pavli malo zaspala in se je Bredica preveč zamudila. Kljub temu smo bili v Ljubljani še tako zgodaj, da je bilo treba uro počakati na tovariša Otorepca, ki nas je s svojim spreje-

mom in novo berdo najbolj ogrel. V tem času smo pospravili tudi naše malice.

Tudi v Pacug smo prispeli kot prvi od nove izmene. Koj so nam dodelili sobe in vsak si je poiskal svoj koteček — v prvi sobi Bredica, Tatjana, Nadja, Pepca, Angela, obe Sonji, Zorka, Mihaela, Martina, Veronika in Slavka, v drugi pa Miha, Kristijan, Hannes, Norbert, oba Marjana, Erich, Miro in oba Francija. V drugi hišici sta se nastanila še Oto in Hilde.

Okoli poldneva je bilo v majhnem naselju že vse živo, saj je prispelo preko 100 otrok osnovne šole „Danila Kumar“ s svojimi učitelji in tovariši iz Ljubljane. Upravnica doma je sklicala prvi sestanek, na katerem smo določili dnevni red in razporedili prireditve in igrice celega tedna.

Tamburaši smo seveda vsak dan pridno vadili, saj je Oto želel „Polko strel“ vsak dan hitreje. Šele po vajah smo jo udrli na plažo in v toplo vodo. Lahko bi pozabili mrzle domače kraje, pa smo morali pisati kartice našim domačim in prijateljem. Dnevno se nam je seveda „zluštalo“ tudi dobrega sladoleda, tako da smo mnogokrat romali zategadelj v Fieso, v Strunjan, v Piran ali celo z ladjico v Portorož in Bernardin.

Sicer pa smo se veliko namakali v slani vodi in kazali toplemu soncu hrbte in trebuhe, tako, da smo postali kar lepo rjavi. Celo ponoči je bilo precej opravkov, saj so nekateri hodili že na ples v Fieso, medtem ko so drugi doma padali s pogradov, ali pa so jih grizle hudobne mušice, da je imela ustrežna in prijazna zdravniška drugi dan ogromno dela z mazanjem. Po možnosti pa se je vsak bavil tudi s svojim konjičkom. Miro, Norbert, Erich in Marjana z ribolovom, Franci s sladkorčki, Kristijan s knjigami in berdo, Miha s počivanjem, Zorka z zbiranjem naslovov in postiljanjem, Bredica z mazanjem (kruhkov za malico) ter pisanjem pozdravov, Franci z znamkami, Nadja s študijem koroške literature, Pepca z vajami in s plesanjem, Veronika in Sonja s treniranjem možganov na super, Martina z medvedkom, Michaela s plavanjem pod vodo, Tatjana s strahom pred meduzami, Sonja s strahom pred morskimi ježi, drugi pa še z drugimi manj znanimi rečmi. Najbolj zaposleni pa smo bili Korošci seveda v petek, ko smo prirejali za tabor tamburaški koncert. Ob tej priložnosti je zbrani mladini OŠ „Danila Kumar“ in tovarišem o koroških Slovcih ter našem kulturnem in političnem prizadevanju spregovoril tudi tajnik društva tovariš Miha. Tamburaši pa so se tako odlično odrezali, da je bilo navdušenje veliko. To nam je seveda vtilo toliko korajže in samozvesti, da smo za naslednja dva dni skoraj prostovoljno prevzeli

dežurstvo — kar vsekakor niso mačje solze. Kaj so te, smo lahko doživeli v nedeljo, ko je vtilo kot iz škafe. Morje je bilo kar razburkano, mi pa nič časa za veter in valove, saj smo se borili s peskom in prstjo ki sta se nabirala na parkirišču za hišo ter s hudournikom, ki se je vtil po stopnicah in mimo jedilnice.

Šele, ko je napočil ponedeljek, in tudi vreme ni preveč dobro obetalo, smo se zavedali, da bo treba jemati slovo. Učenci in učitelji OŠ „Danila Kumar“ so nam za spomin na nad vse prijetno skupno bivanje v Pacug-u že dan poprej podarili posebej izdelane prstane. Z zahvalo otrokom, vsem tovarišem, posebno pa upravnici Černoševi za dobro sodelovanje in vso prijaznost, katere smo bili deležni čez teden, ter z željo, da se vsi spet kdaj srečamo na morju, smo jemali slovo. Z najlepšimi vtisi smo pričakovali, tokrat zelo točna šoferja in založili našo številno prtljago.

Nekaj malo domotožja je povzročilo, da smo se tudi domov radi vračali. Grede smo si kar v tankih jopicah ogledali prekrasno, čudežno in svetovno znano Postojnsko jamo. Tovariš Otorepec je oskrbel ta obisk, kar je za večino tamburašev pomenilo dodatno doživetje. Še nekaj slik za spomin in odkurili smo jo po avtocesti proti Ljubljani in po kokrskih ter jezerskih ovinkih v Železno Kaplo. Tam pa so nas že težko pričakovali starši, katerim smo lahko vsem povedali, kako lep teden smo preživeli na morju.

MT

Na maturitetnem potovanju

Že osemnajstič je komite za vzgojo in izobraževanje skupno z geografskim inštitutom ljubljanske univerze organiziral maturitetno potovanje. Za strokovno informacijo na naši poti sta skrbela spremeljvalca dr. Vladimir Klemenčič in Tone Gosar.

Naš prvi cilj na naši dolgi poti (saj smo prevozili okoli 3000 km) je bilo glavno mesto SFR Jugoslavije — Beograd. Preko Ljubljane, Novega mesta in Zagreba smo prispeli že kar prvi dan v Beograd, kjer smo ostali dva dni. Ogledali smo si glavne znamenitosti, med njimi hišo cvetja — grob maršala Tita.

Iz Beograda smo se napotili v Skopje, glavno mesto SR Makedonije, ki leži ravno ob tektonski prelomnici, tako da je leta 1963 prišlo do potresa, ki je zrušil večji del Skopja. Zaradi tega v mestu prevladujejo predvsem novo zgra-

jene stavbe. V Skopju smo obiskali tudi naselje Romov in slučajno smo našli eno njihovih „oh-ceti“.

Vedno bolj smo se bližali južnemu delu Jugoslavije. Nizki svet severne Makedonije se je začel počasi spreminjati v hribovje, nekateri so goli, nekateri poraščeni z drevjem, drugi spet z nasadi tobaka in polji sončnic. Občudovali smo izredno lepo in precej raznolično makedonsko pokrajino. Biser Makedonije pa je vsekakor Ohrid na jugu te republike. To mesto je polno zgodovinskih spomenikov. V njem sta delovala Kliment in Naum,

Cirilova in Metodova učenca, ki sta nadaljevala s širjenjem krščanstva med slovanskimi plemeni.

V zadnjih letih pa se okoli Ohridskega jezera vedno bolj razvija turizem. Tako smo se tudi mi ob tem izredno lepem jezeru odpočili od „naporov“.

Toda naša pot je šla dalje. Peljali smo se skozi orientalski Prižren, ki je pomembno šolsko središče okolice. Pouk v šolah je celo trojezičen: v albanskem, turškem in srbskem jeziku. V mestu najdeš na trgovinah tudi trojezične napise, kar kaže, kakšno sožitje prevladuje med različnimi narodnostmi. Naslednji dan smo se preko Titograda — glavnega mesta Črne gore usmerili proti Dubrovniku. V tem svetovno znanem turističnem kraju smo si ogledali znameniti stari del mesta, preživeli pa smo tudi lep dan na bližnjem otoku Lokrumu. Po treh dneh smo zapustili Dubrovnik in se preko Makarske peljali v Split. Tu smo si ogledali Dioklecianovo palačo in Meštrovičev galerijo. Še istega dne smo po jadranski magistrali prispeli v Zadar, kjer smo prenočili v izvrstnem hotelu A-kategorije.

Naslednji dan smo obiskali še čarobna Plitvička jezera in se preko Bele krajine vrnili nazaj v Ljubljano, kjer nam je komite za vzgojo in izobraževanje pripravil prigrizek sprejem. V Ljubljani smo bili tudi gostje avstrijskega konzula dr. Lichema.

V okviru tega našega desetdnevnega maturitetnega potovanja, smo skušali spoznati našo matično domovino Jugoslavijo. Nismo pukali le čez Karavanke v našo neposredno sosedno republiko, temveč v druge republike, v katerih prevladuje popolnoma druga mentaliteta z različnimi šegami in navadami. Spoznali smo različne ljudi in občudovali solidarnost in sožitje med različnimi narodnostmi.

Vrnili smo se polni novih vtisov. To potovanje nam bo ostalo v nepozabnem spominu.

Nada Inzko

Pohod po Gurah

Zadnjo nedeljo je Slovensko prosvetno društvo „Gorjanci“ iz Kotmarje vasi priredilo pohod po območju Plešivca v Gurah. Kljub začetka slabim zunanjim okoliščinam — ponoči je deževalo, dolgo je ležala gosta megla — 20-tim udeležencem ni bilo žal, da so se napotili iz Kotmarje vasi na vzhodni del Plešivca od tam do Krznarja, nato na Karovec (Αrvoς), kjer je bil razgled na Rjavško jezero, od tam v Brde (Vrde) in nazaj po južnem pobočju Plešivca v Kotmaro vas. Jozi Pack je grede razlagal ledinska imena, ki so prišla že skoro v pozabo, mladi pa jih ne poznajo več. Zvedeli pa smo tudi, da so se leta 1943 na Plešivcu prvič pojavili partizani, ki so v teh krajih imeli podporo, kljub temu, da so zavedne slovenske družine izseljevali. V strmih Pečeh (Pejčih) pa se je pred nemškimi fašisti skrival tudi marsikdo. Pohod po teh lepih krajih pa so Gorjanci izrabili tudi za to, da so ljudi vabili na „Veselico Gorjancev“, ki bo v soboto 27. septembra pri Puschnigu v Šentkandolfu.

Občinska seja v Galiciji

Na dnevnem redu seje občinskega odbora občine Galicija je bilo celo vrsto točk, med njimi tudi dodatni proračun, ki je bil sklenjen v višini 1,9 milijona šilingov. Nadalje je občina prevozniku Francu Piskerniku iz Klanč razširila obrt, tako da bo lahko prevažal vse sorte blaga. Klubu seniorjev in Zvezi pokojencev je občina podarila podporo v višini po 2000 šilingov. Pri točki podelitev odličja vodji urada v pokoju Markoutzu — predlog je stavil vodja socialistične frakcije Herbert Jernej — pa je prišlo do nesoglasij. Vodstvo Ljudske stranke se temu predlogu ni priključilo, dva njena odbornika pa sta pri glasovanju bila sploh proti.

Vodja Enotne liste, Jozef Urank pa je v zvezi s tem predlagal, da naj občina podeli zaslužnemu uradniku odličje, vendar pa naj se pri deželnih vladi posvetuje o stopnji odličja. Ta predlog je bil potem sprejet. To je tudi normalen in uraden postopek. Zgleda, da so vodilni moške Ljudske stranke s predpisi splošnega občinskega reda skregani.

Občina je prodala del stare zapuščene ceste pri Jezerniku. Novi posestnik se je moral obvezati, da bo cesta uporabna za pešce in kolesarje. Prav tako je občina razdelila dela za sanacijo ceste, za kar je na razpolago 600.000 šilingov.

Na seji so tudi razpravljali o proslavljanju 10. oktobra. Tu pa je odbornik EL Jozef povedal stališče Enotne liste, da ne bodo sodelovali na proslavi 10. oktobra, ker po razgovorih obeh osrednjih organizacij z odgovornimi ljudmi pri deželni vladi ni možno nobeno sodelovanje pri proslavi in sejah okoli 10. oktobra. Zato tudi pri slavnostni seji občinskega sveta, ne bo navzoč. Naglasil je, da slovenski občinski odborniki spoštujejo in priznavajo sklepe legitimnih zastopnikov koroških Slovencev, naših osrednjih organizacij.

OKRAJNA PISARNA PLIBERK

posluje vsak torek od 9. do 12. ure. V pisarni bo:

23. 9. 1980

tajnik SPZ Franci Sadolšek

Srečanje s čebelarji z Raven

Ni še dolgo od tega, ko je Slovenski vestnik poročal o obisku šmihelskih čebelarjev na Ravnah. Tokrat pa smo mi povabili tamkajšnje čebelarje k nam na Koroško. V nedeljo 14. septembra so prišli z omnibusom ob spremstvu njihovih žena „matic“, kar zelo pozdravljamo, saj žena tudi pri čebelnjaku podpira tri ogle.

Na mejnem bloku Holmec sta jih sprejela predsednik Borovčnik Luka in tajnik Kolmež Karl. Po kratkem pozdravu so se odpeljali v Pliberk, kjer so si najprej ogledali Werner Bergovo galerijo. Pred galerijo jih je sprejel mestni svetnik Valentin Vavti, ki je direktor osnovne šole na Humcu. Seznanil jih je z nastankom galerije in življenjem umetnika Wernerja Berga, ki se med koroškimi Slovenci počuti kot doma (čeprav izvira iz Nemčije). Z velikim zanimanjem so spremljali razlago slik. V Pliberku so ravniki čebelarji obiskali tudi člana šmihelskih čebelarjev Alojzija Vavtija — po vsej spodnji Koroški dobro znanega mesarja, ki uživa pri prebivalstvu velik ugled. On ima čebelnjak na strehi, kajti v mestu Pliberk, kjer ima svojo mesnico in trgovino, nima drugega prostora za svoje čebele. Kot moder mož je našel izhod in namestil svoje panje na teraso, tako da sedaj njegove muhe letajo preko glav Pliberčanov. Z velikim zanimanjem so spremljali njegovo razlago, med tem časom pa jim je njegova žena postregla z žganjem. Od tam jih je pot vodila v Libuče k tovarišu tajniku Kolmežu Karlu, kjer so si seveda tudi tam ogledali čebelnjak in malo pokramljali o splošnem gospodarstvu. Na Rutah pod Peco pri čebelarju Jožetu Pečniku pa so po krajšem ogledu bili povabljeni na malico. Na malico jih je zelo originalno poklical udarec na gong. Oči so bile že site ogledov, medtem ko so želodci že krulili, saj je bilo že poldne. Zato pa so odlično teknilo obloženi kruhki, ki jih je čudovito pripravila gospa Koncilija, žena našega blagajnika, učitelja v Vogračah.

Ker je bil mračen in meglen dan, so se morali stisniti v hišo, vendar to ni kvarilo veselja čebelarjev, med katerimi je bilo tudi nekaj naših članov. Ko so se malo okrepčali je spregovoril naš predsednik Borovčnik Luka. Na kratko je orisal nastanek in delo našega društva, gospodarske težkoče ter tudi nadloge, ki tlačijo naše čebele — ose. Omenil je tudi našega predsednika ustanovitelja tega društva tovariša Pečnik Vincenca, ki je

leta 1921 ustanovil slovensko čebelarstvo v Šmihelu, ki je kljub vsem viharjem ostalo edino na Koroškem. Niso ga zastopali imenovali „očeta sončnih muh“, kajti bil je napreden in odprt čebelar. Stalno je imel obiske od tu in onstran meje. Imel pa je tudi dosti mladih učencev — čebelarjev. Tudi naš sedanji predsednik je bil njegov učenec. Kot da bi videl v prihodnost, je rajni „očeta sončnih muh“ društvo predal njemu vrednemu čebelarju, našemu sedanjemu predsedniku, ki je res vreden naslednik rajnega ustanovitelja.

Predsednik Borovčnik je svoja izvajanja končal z besedami, ki naj bi bile v premislek marsikateremu čebelarju — „sosed mejak naj bo čebela in ne osa!“ Po teh besedah ploskanja kar ni hotelo biti konec. Spregovoril je tudi predknednik ravenških čebelarjev tovariš Kert. Naglasil je pomen združevanja čebelarjev, kajti njihova „matica“ oklepa vso Mežiško dolino. Njihovo društvo šteje 70 članov. Omenil je tudi njihovo delovanje ter izrazil željo, da ne bi ostala naša društva samo pri teh obiskih, temveč da bi tudi izmenjali misli o delu v čebelarstvu, da bi medsebojne vezi, ki so se spletle, še bolj utrdili, sta društvi sklenili, da se prihodnje leto spomladi pobratita.

V spomin in v znak prijateljstva so nam poklonili dragoceno sliko očeta slovenskih čebelarjev, Janše. Najlepša hvala društvu za ta dar in tudi hvala nam nepoznanemu mojstru za njegovo delo.

Prehitro so potekale urice in kosilo je že čakalo v hotelu tovariša Wutte Janeza-Luca v Veselah, kjer nas je pred vrati sprejel nasmejani hotelir. Le-ta ima malo opraviti s čebelarstvom; on se rajši posladka s čebelnim proizvodom, kot pa da bi se pečal z njim.

Tako zbrani smo se počutili kot ena družina. Izvrstno kosilo je vsem prileglo in pijača je razvezala jezike. Pozabili smo na skrbi in se razprostiti. Bilo je prigrizno razpoloženje. Ni lepšega na svetu kot pa razumevanje med ljudmi. Že Prešeren je na naša srca trkal v Zdravljici s primernimi besedami.

Predno so se ločili čebelarji in se odpeljali na svoje domove, so še naglasili, da je pri čebelarjih samo v združenju moč.

Jožica Pečnik

Zahomčani uspešni na plastičnih skakalnicah

Na mednarodnem tekmovanju v Bad Ausee 16. avgusta so zahomški skakalci na 70-metrski skakalnici beležili lepe uspehe. Zmagovalec na skakalnici iz plastične mase je bil Hans Wallner, 71 m in 72 m (242 točk), drugi je bil tudi Zahomčan Hans Millonig, 70 m, 69,5 m (237,5), tretji pa Jugoslovian Marjan Tepež, 69 m, 72 m (235,7).

7. septembra je bilo tekmovanje na 90-metrski skakalnici v Frenstatu na Češkoslovaškem. Najboljši Avstrijec je bil spet Zahomčan Hans Wallner, ki je dosegel peto mesto, 86 m, 84 m (233,3). Zmagal je Klaus Oswald, Nemška demokratična republika, 89,5 m, 85 m (243,7).

14. septembra so se pomerili spet na 90-metrski skakalnici tokrat v Kanderstegu v Švici, kjer je Zahomčan Hans Wallner dosegel odlično drugo mesto 86,5 m, 86,5 m (247,3) za zmagovalcem Švicarjem Sumijem, tretje mesto je dosegel Finec Kokonen.

8. septembra je bilo mladinsko tekmovanje na 40-metrski skakalnici v Bad Ausee, kjer je dosegel najboljši rezultat Franci Wiegale iz Zahomca, 33 m, 34,5 m (204,4); drugi je bil Adi Hirner (Bad Ausee) z 202,3 točke. 8. mesto pri šolarjih pa je odnesel Robi Kaiser, prav tako iz Zahomca, 28 m, 28,5 m (163,5).

Iz teh nekaj podatkov je jasno razvidno kakšni „kavli“ so zahomški skakalci, ki uspešno skačejo na plastičnih skakalnicah. Prepričani smo, da bodo svojega moza postavili tudi pozimi. Izredno uspešna sta bila na poletnem skakanju Hans Wallner in mladi Wiegale Franci, oba člana ŠD Zahomc. Wiegale Franci je zapustil svoj rodni kraj Zahomc in obiskuje gimnazijo v Stamsu. Tam imajo namreč možnost šolanja samo dobri športniki. Zahomskim skakalcem želimo veliko uspeha in pa seveda tudi sreče.

Otroci iz Žitare vasi in Šentlipša v folklorni koloniji v Preddvoru

V zadnjih letih se na južnem Koroškem vedno bolj uveljavljajo folklorni plesi, ki so velika obogatitev in popestritev slovenske kulturne dejavnosti na Koroškem. Tako so znane slovenske folklorne skupine v Globasnici, Železni Kapli, Dobrli vasi in v Žitari vasi. Slednja je najmlajša, ustanovljena je bila šele lansko leto.

Letošnje šeste folklorne kolonije v Preddvoru se je začetkom tega meseca udeležilo tudi 20 otrok iz Žitare vasi in Šentlipša, katere sta spremljali voditeljica skupine Slavka Kukavica in Irena Brežjak. S 16 otroci bo v Šentlipšu delala Irena Brežjak, štiri starejše, okrog katerih bo zrasla folklorna skupina v Žitari vasi, pa bo vodila Slavka Kukavica. Le-ta je prišla na pouk plesov v Preddvor, lepo gorenjsko vasico, kjer znani učitelji plesov Mirko Udir mladino že 12 let poučuje folklorne plesse.

Zgoraj omenjene folklorne skupine iz Koroške so skoro vse izšle iz predhovske šole oziroma skozi „roke“ Mirka Udirja, ki ima še posebno veselje s koroškimi otroci, o katerih pravi, da je prijetno delati z njimi. Učenje plesov se odvija v osnovni šoli „Matije Valjevca“. Teden dni so bili mladi plesalci v Preddvoru, kjer so se pridno učili. Učni spored je obsegal 12 ur dela, ki so ga otroci po izjavi vzgojiteljev kar dobro opravili. Ni pa namen predhovske folklorne skupine sa-

mo „guliti“ plesse, temveč tudi ustvariti takšno vzdušje, ki naj bi bilo tudi prijetno in zabavno. Otroci so bivali pri predhovskih družinah, pri svojih sovrstnikih. V zvezi s tem so se med otroci, kakor tudi med otroci in starši razvila prava družinska razmerja, saj so družine naše otroke sprejele kot svoje lastne. Poleg tega so naši koroški otroci imeli priložnost obogatiti zaklad slovenskih besed. Vodja koroške skupine Slavka Kukavica je z navdušenjem pripovedovala, da so domačini našim otrokom nudili vse in da so bili povsem sproščeni. Tudi med starši predhovskih otrok in starši na Koroškem je prišlo do pristranskih poznanstev, ki so povezani z medsebojnimi obiski.

Folklorna skupina nam je veliko pomenila, je dejala na zaključku kolonije voditeljica Kukavica. „Dolejšmo plesali, po koroško“, tu pa smo začeli resno delati. Dobila sem osnove in napotke za delo. Želim ohraniti stike s Preddvorom, ki ima veliko tradicij in ki nam lahko mno-

go pomaga. Še bi radi prišli, prihodnje leto morda s starejšo skupino.“

Prepričani smo, da bomo v prihodnje na Koroškem lahko računali z nadaljnjima folklornima skupinama, kar bo dejansko velika popestritev kulturne dejavnosti naše narodne skupnosti na Koroškem.

Do teh srečanj mladih folklornikov v Preddvoru je prišlo na osnovi dogovora (leta 1972) Zveze kulturnih organizacij Slovenije in Slovenske prosvetne zveze v Celovcu. Kolonijo gmotno podpirata kranjska kulturna skupnost in občinska konferenca SZDL.

Predhovska kolonija, ki je edina te vrste v Sloveniji, je beležila že mnogo uspehov. Iz njihovih vrst so zrasli celo mentorji. Vsekakor je to dober omen za nadaljnji razvoj folklornih plesov na Koroškem.

Izšla planinska karta

„Karavanke - osrednji del in Grintovci“

Pred kratkim je izšla planinska karta (zemljevid) „Karavanke — osrednji del in Grintovci“ v merilu 1:50.000. Karto je izdal Geodetski zavod SR Slovenije in je v prvi vrsti namenjena planincem in turistom. Karta zajema svetel in zahodnega dela Kamniških Alp (na zahodu) do Jesenic in Blejskega jezera (na zahodu) ter od pregradnih jezer Drave na severu do Predhovskega oziroma Kropne na jugu. V glavnem je karta osredotočena na območje Karavank — na Košto ter na področje Stolove gorske skupine in še naprej proti zahodu do sedla Suha.

Nova karta je predvsem zanimiva za koroške planince, ki radi obiskujejo Karavanke in Kamniške planine. Gorska imena Karavank na avstrijski strani so slovenska, imena vasi in naselij pa dvojezična — nemško-slovenska.

Z veseljem moremo ugotoviti, da je barvni zemljevid grafično in vsebinsko kakovostno izdelan, tako da bo odlično služil planincem in turistom.

Upravičeno lahko trdimo, da zemljevid odgovarja predstavam ljudi, ki niso obremenjeni z nacionalističnimi predsodki — navedena so samo avtohtona (slovenska) gorska imena, brez pomencenih! To še posebno pozdravljamo, ker smo mnenja, da poljudčevanje avtohtonih topografskih imen pomeni kršenje človekovih pravic, kar vsa svetovna javnost odklanja in obsaja.

Naj še povemo, da je razlaga znakov v zemljevidu v petih jezikih — v slovenskem, srbohrvaškem, angleškem, italijanskem in nemškem jeziku.

Cena trenutno še ni znana. Novi zemljevidi se bodo dobili v celovški knjigarni „Naša knjiga“.

Dan slovenskih planincev v Vratih v duhu triglavskega župnika Aljaža

Letošnja osrednja prireditev ob 12. dnevu slovenskih planincev je bila v Vratih pod Triglavom, udeležilo se je nad 4.000 planincev, bilo pa bi jih gotovo še več, če ne bi nagajal dež, ki je rosljal z neba in prestrašil marsikaterega planinca. Poleg domačih planincev so bili zastopani tudi planinci iz zamejstva. Med častnimi gosti sta bila član predsedstva SRS dr. Marjan Breclj in častni predsednik

Po uradnem delu pa je bilo ljudsko slavlje — prijetna družabnost, z godbo plesom in petjem. Organizator tega uspelega planinskega zbora, je bilo Planinsko društvo Dovje Mojstrana, katerega muzejski odbor je za to priložnost izdal brošuro z naslovom „Jakob Aljaž v slovenskem planinskem izročilu“, v počastitev 85 let Aljaževega stolpa vrh Triglava, 70-letnice današnjega Aljaževega doma

Planinske zveze Slovenije dr. Miha Potočnik.

Slavnostni govor je imel predsednik skupščine SRS Milan Kučan, ki je med drugim naglasil, da je planinska organizacija, kot le malokatera znotraj socialistične zveze zanesljivo in trdno zakoreninjena ter povezana z osvobodilnimi silami slovenskega naroda v boju za napredek, za njegovo uveljavitev v novih družbeno-ekonomskih odnosih. Predsednik Planinske zveze Slovenije Tomaž Banovec pa je med drugim z veseljem ugotovil, da je v planinski organizaciji več kot 100.000 članov, kar pomeni, da je v tej organizaciji vključen vsak dvajseti Slovenec.

v Vratih in 135-letnice Aljaževega rojstva. Tako je zbor planincev ob tej priložnosti počastil več pomembnih jubilejev, ki so povezani s Triglavom in njegovim župnikom Aljažem. Slovesnosti v Vratih se je udeležilo tudi zastopstvo Slovenskega planinskega društva Celovec. Naj ob tej priložnosti še zapišemo, da je dolina Vrat, ki se vleče od Mojstrane do mogočne triglavske severne stene, prelep svet, ki se ga izplača obiskati. To je možno tudi z avtomobili, saj vodi do Aljaževega doma lepa cesta, ki omogoča tudi neplanincem obisk tega prelepega sveta pod pravilnim zlatorogovim kraljestvom.

Planinsko-turistični pohod na Peč

Turistični društvi Kranjska gora in Trbiž ter obmejno telovadno društvo Podkloster (Grenzlandturnverein Arnoldstein) organizirajo v medsebojnem sodelovanju srečanje na Peči. Srečanje bo v nedeljo 21. septembra ob 11. uri na Peči na tromeji držav Avstrije, Italije in Jugoslavije.

Pohod na Peč bo potekal iz treh smeri: iz Podklostra na Koroškem, iz Bele Peči v Kanalski dolini in iz Rateč v Sloveniji. Pohod bo pod geslom „Tour 3“. Namenjen je predvsem članom planinskih in turističnih društev, obmejnemu prebivalstvu in gostom v turističnih krajih treh obmejnih dežel.

Organizatorji bodo poskrbeli na srečanju „Tour 3“ za vedro razpoloženje in ustrezno preskrbo. Vsak izmed njih bo postregel z značilnimi jedmi domače kuhinje — Slovenci s čevapčiči in raznjiki, Korošci s klobasami in golažem, Italijani pa s špageti. Za razvedrilo bodo igrale godbe, pelo se bo in plesalo.

Namen tega srečanja je spoznati obmejno prebivalstvo iz vseh treh pokrajin in navezati medsebojne stike.

Za udeležence s Koroške je odhod na Peč ob 8. uri od postaje sedežnice v Sovčah nad Podklostrom.

Na to srečanje vabi člane in prijatelje društva

Slovensko planinsko društvo Celovec

Valentin Polanšek

49

BRATOVSKA JESEN

II. del

Samo zaradi tega, ker smo rekli, da Slovenci skupaj spadamo in da smo Avstrije in cesarja in Celovca in koroških nemčurjev siti. Sam sem bil za vojaka pri cesarju. Zato imam pohabljen roko. Šrapnelovi drobtinci so mi jo razcefrali. Vojsko naredi gospoda le zato, da se gmajn folk med sabo daje. Oni vampeljini pa sedijo po palačah in se smeji zabitemu malemu človeku, ki se pusti tako za nos vlačiti. Pred prvo svetovno vojno sta bila dva žandarja v Kapli, pa so izhajali. Še več ljudi je štela takrat fara kot danes. Ljudje sami vedo, kaj je prav. Tudi cerkev to uči. Pa če bi tega ne storila, že sama pamet pove, kaj gre in kaj ne. Čemu potlej toliko žandarjev? Da požrejo tisti denar, ki ga kmečki plačujejo kot štibere.

Ko sta se partizana Matevž in Zvonko izmaknila v Podlesnikovo sobo poleg kmečke izbe, je slednji takoj odprl okno, ki gleda na zapadno stran hiše. Ni mogel dosti skriti mrzličnosti. Gleda skozi odprto okno. Oprezuje kratko na vse strani. Ničesar sumljivega ni. Mesečina je splahnela v votlo motnjavo. Potem zdrsne skozi okensko odprtino in pade v sneg.

„Pri nas doli se dobiva...“ še utegne šepniti Matevž za njim.

Nahrbtnik s harmoniko je spustil prav previdno v kot za durmi. Spomnil se je minercev, ki so tako prenašali

na kupe zavezniškega eksploziva. Zdaj je najbolj pametno, da harmoniko pustim tukaj si dopoveduje. Laže se bom kretal brez nahrbtnika zunaj. Pa še prestreli mu lahko kak prav nemuzikaličen švaba meh! Kako bi naj potlej vadi partizanske pesmi za svobodo in mir, če bi bila harmonika pokvarjena?

Zvonko zgine.

Zdaj se še Matevž splazi po isti poti iz Podlesnikove domačije. Spremljevalca ni več nikjer, ko je skočil v sneg pod oknom. Kam jo je ubral Zvonko? Poslušaj v noč. A noč je postajala vedno bolj gluha in grozovito napeta. Tako prebadajoče, da se moraš tresti. V mislih si je dejal: Tresem se od mraza. V sobi je bilo toplo. Zdaj pa je mrzlo. Zimska noč je bila še zmeraj mrzla. To je jasna reč. Luna je tako žalostna. Zmajeveke pošasti oblakov jo obkrožajo kot lačna volčja žrela neboljeno žival v Sibiriji. Žalostno luno zamenjava mrliška motnjava.

Matevž nekaj hipov čepi v snegu in ugiba, kaj bi. Samo po sebi se najbolj zbliža z mislijo, da jo zavije proti domači bajti spodaj pod Podlesnikovo kmetijo. Zvonko se vendar ne bo tukaj pri Reziki skrival? Moral je slišati moje besede. Zdaj nič ne kolni! Bodi pameten in previden!

Neslišno kot lisica hušne kot oblakova senca čez vrtni plot. Na dvorišču med hišo in hlevom je slišati rahlo množično govorjenje. Tudi cigaretni dim se ovoha. Ni samo majhna patrolja. Se razume. Le v večjih skupinah še tvegajo Nemci ponočno pot k nam. To samo povečuje partizanski ugled.

Nato jo ucvre proti Brezovniku. Samo gaz je. Saninca takega iz mirnih časov ni. Kdo pa bi že sedaj v vojni kaj vozil? Gaz delajo partizani... in seveda Nemci. Daleč ne smem. Po bližnjici dol k očetovi bajti bi bilo najbolje! Dokler sem v drevesni in plotovi senci, je najbolj varno...

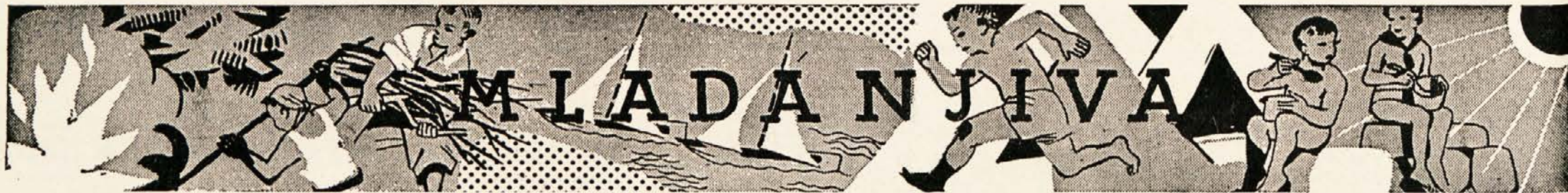
Na robu pri hruški postoji in poslušaj v zimsko miro-

vanje. Opaža, kako glasno mu tolče srce. Z očmi prepočuje motno pokrajino pred sabo, skozi senčno drevesno mrežo dobiva svetlikajoča se belina pravilčno obeležje. Tam doli je bajta mojih staršev! Zdaj seveda že oba spita. Koliko bo ura? Gotovo že blizu polnoči! Kaj, če bi se podal tu dol preko globeli? Za vraga, kaj če imajo na griču pri lipi Nemci stražo? Nič ne kolni. Stara navada je res železna srajca. Ponavadi obnošena, zamazana srajca. Pa je ni kos sleči. A skozi jamo bo snega. Še starega. Nič ni osrenjen, pa se globoko udara vsak korak.

Spet nadaljuje pot po partizanski-nemški gazi v smer Brezovnikove domačije. Tu ne smem več naprej, presvetlo sije mesec, svari samega sebe. Gleda proti lipi... Koljevcji so obljubili, da mi bodo prinesli drug daljnogled, ker sem jim svojega dal. Kako bi ga potreboval. Videl bi lahko, kaj je pri lipi. Ničesar sumljivega se mi ne zdi. Ko bi jo pobrisal kar tu levo dol pod saninec, kjer so Podlesnikovi pred kratkim z volji vozili hlevni gnoj na njivo? Je vsaj bolj pregaženo. Ali pa bi se v gozdni senci premaknil bliže k Breznikovi meji? Tam bi ob potoku prišel dol na stezo, ki drži od Brezovnika k nam domov.

Takoj se znova vznemiri, ker si očita, da predolgo in po nepotrebnem okleva. Zato sedaj korake pospeši. Oklevanje ni partizansko! Najmanj pa obveščevalsko ali celo kurirsko. Nekaj nemogočega! Ker za kurirja ni ničesar nemogočega. Najbolje je, da grem tu dol... Če imajo pri lipi stražo, bo že senca pomagala, ko se prikotali tisti veliki temni oblak na luno...

Požene se v saninec pod potno gaz. Do korač mu sega celec. Po eni strani je še prav, da sneg ni trd, se vsaj ne čuje. Najslabši je na pol osrenjen sneg, da se deloma udara in skoraj prav zopno poka v tiho noč. Še lisico menda čujejo v takem primeru dobra lovčeva ušesa. Ali počakam? Ne! Čakanje tu v bližini Nemcev ni pa-

Na jug

Ko pomladansko sonce raztopi belo snežno odejo, ko vzcveto prve pomladanske cvetlice, tedaj zažvrpoli nad našimi polji škrlanec, lastovice se vrnejo in v logih se razlega prelepa slavčeva pesem.

Ko pa postanejo dnevi krajši in noči hladnejše, se zopet dvignejo naši krilati prijatelji ter zapuste naše kraje in odlete na jug. Selijo se.

Le zakaj se selijo? Mar bi nam prepevali leto in dan.

Hladno jim je, imate že pripravljen odgovor.

Zakaj pa ostanejo pri nas vrabec, strnad in vrane tudi čez zimo? Ali njim ni hladno? Ali imajo mogoče lastovice, škrlančki in slavci slabše perje kot vrane in vrabci in jih zato bolj zebe?

Ne.

Vsi ptiči so proti mrazu enako dobro za-varovani. Njihovo perje jim odlično ščiti telesno toploto, vsaj tako dobro kot ščiti poljskega zajca njegov kožuh ali pa vas topla zimska suknja. Lastovica ali slavec nimata nič slabšega perja kot vrabec.

Zakaj se potem eni selijo, drugi pa ne?

Ali ste že imeli kdaj v rokah kakega ptičja? Če drugega ne, vsaj kakega piščančka ste držali v rokah. Ali se spominjate, kako je bil pišček gorak, toplejši kot vaša roka se vam je zdel. Saj tudi je toplejši. Vaša toplota, seveda če ste zdravi, mora biti 36 do 37 stopinj Celzija, če bi pa ptičem zmerili toploto, bi jo namerili 41 do 42 stopinj Celzija. Ako bi vam tako narasla telesna toplota, bi bilo to že smrtno nevarno, ptiči so pa tudi sredi najhujše zime tako topli. Potemtakem so nekake žive peči, ob katerih bi si človek lahko ogreval prste.

Vi sami prav dobro veste, če hočete imeti pozimi stalno toplo peč, da morate neprestano nalagati na ogenj, in da čim hujša je zima, tem več pokurimo.

In ptice, tudi te morajo stalno nalagati v peč — to se pravi, neprestano morajo jesti, sicer bi se ohladile in kljub še tako gostemu perju poginile.

Ko pride zima in ko sneg pobeli naša polja in gozdove, tedaj murni ne čirajo več, metulji ne letajo več s cveta na cvet in muhe nam ne delajo več nadleže. Martinčki in kače so se zariili globoko v zemljo, žabe pa na dnu zamrzlih močvirij čakajo pomladi.

S čim se hranijo ptice selivke? Žuželke in njih ličinke so glavna hrana ptičam pev-kam. Kukavica bi brez kosmatih gosenic poginila, tudi lastovica bi brez mušic ne zdržala. Štorkljam so žabe in martinčki

vsakdanja hrana. Vrabček pa ni tako izbiren. On je vse od kraja, prav tako strnadi, poljski škrlanci in vrane. Kdor pa ne more jesti vsega od kraja, kdor se je navadil samo na žuželke ali na žabe, jih mora iskati pozimi drugje ali pa poginiti od lakote.

Lakota je torej prisilila večino ptič selivk, da zapuste naše kraje in odlete tja, kjer je miza polna, kjer so žuželke, žabe in kače.

Da, zato se selijo dandanes! Nas pa zani-ma, ali so se ptice že od nekdaj selile, od-kar so v naših krajih?

V šoli se boste ali ste se že učili, da ptice niso bile od nekdaj take kot so dandanes. Pred davnimi milijon leti so se razvile iz pla-

zilcev. Iz roženih lusk se je razvilo prav tako roženo perje, prednji udje so se spremenili v krila. Te prve practice so bile še kar okorne in so se samo spuščale z veje na vejo in z drevesa na drevo. Tedaj se ptiči še niso selili, ker se še niso mogli. V nadaljnjih milijon letih so se ptiči zmerom bolj in bolj izpopolnjevali, postajali so zmerom boljši in boljši letalci. Vedno dalje časa so lahko ostajali v zraku in vedno daljše polete so napravljali. Polagoma so torej osvajali ozračje. Tedaj bi se bili že lahko selili. Ali so se?

V tistih davnih časih je bilo v Evropi leto in dan zelo toplo, bila je nekaka večna pomlad. Ptice so imele vse leto obloženo mizo. Tedaj se še niso selile, ker se jim ni bilo treba seliti, kot se danes ne selijo v vlažnih tropskih krajih.

Toda minevala so milijon- in milijonletja in postajalo je zmerom hladneje; predvsem enkrat na leto se je pošteno shladilo. Sneg je zapadel najvišje vrhove, pričela se je pojavljati zima in z njo so prišli tudi letni časi. Nekako pred milijon leti se je izredno shladilo, vso Evropo je zajela ledena doba. Led in sneg sta s planin prodirala zmerom globlje in globlje v doline.

Kako so ptiči preživeli ledeno dobo? V poletnih mesecih so se mogli nekateri še nekako prebiti, toda strahotnega zimskega mraza niso mogli prenesti, saj ni bilo nikjer nikake hrane in lakota jih je prisilila, da so šli iskat krajev, ki jih nista oklenila led in sneg. Na vse strani so se selili, in kateri so dospeli v toplejše kraje, so se rešili, drugi so morali poginiti. Ko je prišla pomlad, so se iz južnih krajev spet vrnili tja, kjer so se izlegli. Na jesen pa so zopet morali odleteti

Zakaj se šola jeseni začne

*Zorkova mama pove:
Ko do kraja zdebeli se,
jabolko pač zrelo je.*

*Zorko torej sam že ve:
Ko moja glava zdebela se,
za šolo zrelo je!*

*Ker jabolka sedaj so zrela
in moja glava je debela,
se bo za mene šola pač začela!*

Valentin Polanšek

Pametne misli

- Ena sama dobrota, ki si jo storil sočloveku, je več vredna kakor sto dobrot, tebi storjenih.
- Mladost je nekaj, kar imajo samo mladi, cenijo pa jo samo starejši.
- Svoboda nikomur ne pade v naročje sama od sebe.
- Otrok govori pri sosedih to, kar oče in mati govorita doma.
- Kdor nikoli v življenju ni bil neumen, tudi pameten ni bil.
- Prva zamera je boljša kot druga.
- Kdor zgodaj vstaja, mu časa preostaja.
- Nikdar ni tako slabo, da ne bi moglo biti še slabše.

Čebelnice nabirajo med, to ve vsak otrok.

Čebelnice imamo radi.

Otroci hodijo v šolo in v šoli pišejo in rišejo. S svinčnikom vlečejo po belih listih v zvezku vodravne črte, navpične in poševne črte gor in dol. Čisto tiho so pri delu. Nič ne slišijo avtomobilov na cesti, ne letala na nebu. Rahlo vlečejo svinčnik po papirju. Ali bodo vse črte ravne? Ali se ne bo katera pretrgala?

Nanika si grize ustnice, zardela je v lice. Ali se vam je že kdaj zgodilo, da vas roka ni ubogala? Da je roka s svinčnikom nerodno zdrsnila čez papir in vse skupaj pokvarila? Naniki se je to zgodilo skoraj vedno. Roka je ni hotela ubogati.

Učiteljica je bila vesela pridnih otrok. Hodila je od klopi do klo-

pi in tistim, ki so narisali najlepše črte, odtisnila v zvezek čebelnice.

„Dobil sem čebelnice!“ je potem tak šolar ponavljal vso pot iz šole do doma. Doma so si čebelnice vsi

Nekega dne je prišla učiteljica z obvezano roko v šolo. Ko bi morala deliti čebelnice, se je ozrla po razredu in se srečala z Nanikinimi hrepenječimi očmi.

Čebelnice

ogledali. Bila je lepa, s tankimi, pretankimi krilci.

Nanika si je po tihem rekla: „Jutri narišem čisto ravne črte. Morda dobim čebelnice.“

A tudi drugi dan je roka ni ubogala. Črte so bile krive. Vsak dan znova je upala, da bo dobila čebelnice, roka pa se je pričela tresti, da črte niso in niso mogle biti ravne. Nanika ni dobila čebelnice.

„Pridi,“ ji je rekla, „danes boš ti delila čebelnice, mene boli roka.“

Nanika je vzela korenček, v katerega je bila vrezana čebelnica, ga pomohila v rdečo barvo in delila soščcem čebelnice. Čebelnica, čebelnica, čebelnica. Čeprav je na svoj zvezek ni mogla pritisniti, ker so bile njene črte krive, je bila vendar srečna.

Ko je čebelnice razdelila, je sedla

v klop in šepetala: „Čebelnice.“ Kamorkoli je pogledala, jih je videla. Otroci v razredu so bili tihi, še bolj tihi kot prej, kajti zagledali so, kako sta se dve čebelnici utrnili iz Nanikinih oči. Bili sta svetli in rosi kakor solzici.

Nanika pa ni videla nikogar v razredu. Zazrla se je v okno in glej, z neba so priletele najlepše čebelnice, vedno več jih je bilo in imele so tanka, pretanka krilca. Sedale so na okno, na strehe, plesale so po zraku, se spuščale k zemlji in jo pobelile.

Ves dan so priletavale z neba in ko je šla Nanika iz šole domov, so ji poljubljale roke. Poljubile so jo še na čelo in bradico. Ljudem na cesti so se ujele v obleko, da so jih prinesli domov. Mislili so, da so snežinke. Zelo so se jih veselili.

Ela Peroci

metno. Kje tudi? Ni dosti zaklonov. Najbolje bi bilo, da takoj prileze tisti oblak na luno in na njej postoji za kake četrt ure. Medtem sem jaz skozi planjavo in sem že doli za gozdom pri očetovi bajti. Gozd pa je največji partizanski prijatelj. In noč je njegova najzanesljivejša zaveznica!

Tedaj se oglušljivo zadere v zimsko molčanje težko orožje. Ko Matevž ugotovi, da prihaja strojnični ogenj od Podlesnikove lipe, je že prepozno za zaklon. Takoj ugotovi: Zadelo me je v nogo! Telebne v sneg. Ali nagonsko ali od groznega sunka sovražnikovega zadetka. Ne ve. Ve samo, da boli. Ko pride segreti obraz s snegom v dotik, se groza zahrestiti skozi možgane: V nogo me je zadel!

To spoznanje je bilo tako osredotočeno na eno samo dejstvo, da je nemara preslišal ostale krogel, ki so švigale okoli njegove bližine.

Nemški šarec je tolkel in tolkel.

Zadeti partizanski kurir in obveščevalec Matevž se prisilil s trdovratnim hotenjem: Tiho leži! Tiho leži! Da te sovražnik izgubi. Da pride rešilni oblak na luno!

Nekaj časa gre. Potem ne več. Ena večnost je zamenjala drugo. Vsaka je prihajala iz bolečine. Vsaka je odhajala v novo bolečino.

Ranjenec se je skrčil. Z rokama je segal po nogi. Zvit v klobčič grozne bolečine in smrtnega strahu je dočkal rešilni oblak na mesecu. Zdaj pa hitro dalje! Trdovratna, železna partizanska volja!

Ali še naprej strelja nemška straža, ranjenec ne ve. Samo s samim seboj ima opravka. Ena sama misel zagori v njegovem srcu: Domov moram!

S krčevito silo se izkoplje iz snega ... lazi ... rije do saninca, ki so ga izgazili Podlesnikovi z volovsko vprego, ko so že letos dovažali gnoj za drugoletno setev in žetev. V delu je sedanost vedno tako sladko povezana z bodoč-

nostjo. Vojna pa je zaklet naprostnik dela in vsega tistega, kar je človek v mirnih časih pametnega in dobrega storil zase in za svojce. Vojna razdira. Vojna uničuje. Vojna pozna samo sedanost. In kar naenkrat si lahko posameznik preteklost. Padeš. Od krogle sedanosti zadet. Padeš. Konec. Ni te več. Nihče ne bo govoril o tebi, kaj si delal, kaj bi delal ...

Dvoje misli se je zagrizlo v Matevžovo zavest: Kar ubadaj se s postranskimi mislimi. To pomaga prebresti najhujše bolečine. Misli kaj drugega. Samo naprej. Domov!

Ranjenec se je bližal domu. Za sabo je puščal krvave stopinje v snegu ...

2

Oče Jožef in mati Lenčka prebivata že leta sama v Podlesnikovi bajti, odkar jima je umrla nečakinja po ženini strani, ki je pomagala šepavi gospodinji in tudi pri vsem drugem poslu, kajti Zoranovi, tako so rekali ljudje hiši, niso bili le zakoniti bajtarji, marveč so imeli žitna polja in kravo in prašiče in ovce in še marsikaj, kar bi delalo vtis malega kmetiča.

Zdaj čez dan menjaje hodijo Brezovnikova dekleta, ki še niso odrasla šolskim klopem, da postorijo tako ali tako opravilo pri Zoranovih. Zgodaj zahajata leč. Posebno pozimi. Kaj naj bi tudi počenjala? Vsak večer, ko zahajata spat, mislita na smrt. Vsako jutro, ko vstajata, spet mislita na smrt. Vedno bliže se oži tisti krog, iz katerega ni nobenega izhoda: samo smrt! Zakaj ubijanje je postalo že tako vsakdanje. Krvoločniki kljukastega križa divjajo od hiše do hiše, gonijo in streljajo partizane na stalnih hajkah.

Jožef in Lenčka sta v posebni nevarnosti. Vedno se pojavljajo policisti in kapelški uniformiranci, poizvedujejo za sonovoma, ki sta partizana. Partizana bila. Zdaj je samo še Matevž partizan. Vsa leta že. Mlajši sin Domen

pa je padel na Komeljnu. O Domen! Kolikokrat na dan zavzdihne mati Lenčka, ko se spomni svojega fanta. Na vse pretkane načine nastavljajo pasti še živečemu Matevžu. A sovražnika slovenskega naroda izkušeni borec in terene vselej zna ugonobiti.

Zgodaj gresta spat tudi tisti večer tretjega decembra tisočdevetstoštiriinštiridesetega leta. Poprej se, kakor vselej, v goreči molitvi spomnita obeh sinov. Potem ležita vsak s svojimi težkimi mislimi ... in ne moreta zaspati. Oče žebra po svoje za svojim Domnom. Mati žebra po svoje za svojim Domnom. Velika skrivnost takih molitev, da jih še drug drugemu ne marata zaupati. Tudi nocoj je tako. Stara zakonca se seveda toliko poznata, da ne marata drug drugega motiti. Ljubezen trpečih, ljubečih staršev gre neosvetljiva pota. Nocoj še posebej veliko žeburata za Matevža.

Čez dolgo časa vzdihne Lenčka:

„Kar ne da se zaspati.“

Mož ji ne odgovori takoj. Sam je zapleten v tisoč razglabljanj in obupavanj, v samotolazbe in življenjska spoznanja. Kljub vsem trdom in delovni poštenosti in razočaranjem je skušal obdržati svojo svetlo podobo. Ljudje so imeli radi njegovo veselo nravo. Kaj ji je le nocoj, da čuti, da sem zbujen?

Drugače naglušna žena čuje nocoj vsak možev gibljaj. Ali ga samo zaznava na ravni zakoncev, ki se kot ljudje spoznajo bliže kot vsak drug človek.

„Gotovo je ob tej uri prav hudo kakemu najinemu človeku ...“

Materino srce ima svojo skrivnostno voditeljsko vez, ki usposablja žensko dušo za neko prednostno moč, o kateri moški svet pojma ne more imeti.

(Dalje prihodnjič)

Vtisi s potovanja po SR Srbiji

V zadnji številki smo napovedali, da bomo o vtisih s turneje MPZ „Rož“ po Srbiji, ki je trajala od 31. 8. do 7. 9. 1980, poročali v nadaljevanjih

Srbija je za večino naših sodeželanov manj znana dežela. Tudi člani pevskega zbora „Rož“ iz Šentjaka so se napotili na koncertno turnejo v SR Srbijo z raznovrstnimi predstavami. Vrnili so se z živimi vtisi o življenju človeka v tej največji jugoslovanski republiki, v kateri sta tudi avtonomni pokrajini Vojvodina in Kosovo. Spoznali so med drugim središča delavskega in osvobodilnega gibanja, ki so odločilno vplivala na zgodovinski razvoj jugoslovanskih narodov in na potek druge svetovne vojne. Ob zgodovinskih mestih v Šumadiji so bliže spoznali svobodoljubnost in kulturnost srbskega človeka, ki ga v naših koroških okoliščinah vplivni politični faktorji večkrat še vedno zaničujejo in omalovažujejo.

Nekaj več kot 100 kilometrov južno od Beograda, na poti v Prištino in Skopje, leži mesto Kragujevac, ki je tradicionalno središče srbskega delavskega gibanja. Pol ure vožnje pred Kragujevcem na začetku Šumadije je še zgodovinsko mesto Topola, kjer se je pod vodstvom bogatega kmeta Djordje Petroviča (Karadjordje — Črni Jurij) februarja 1804 začel ljudski upor proti turškim oblastem, ki se je zmagovito končal šele leta 1878.

Kragujevac, ki leži v centru Šumadije in šteje danes nad 120.000 prebivalcev je v več ozirih zgodovinsko mesto. Že pet let po Pariški komuni, leta 1876, je bila v Kragujevcu prva delavska demonstracija. Še danes se spominjajo tega, da so delavci že tedaj nosili na svojih zastavah zahtevo po samoupravljanju. V začetku 19. stoletja je prednjačilo mesto tudi v kulturnem smislu, bilo je sedež prve srbske srednje šole, prve biblioteke in tiskarne in še druge ustanove so imele hiter vzpon. Leta 1922 so pri volitvah dosegli prvega socialističnega poslanca. Še nadalje je v Kragujevcu raslo delavsko gibanje, in še pred začetkom druge svetovne vojne se je zbralo na antifašistični demonstraciji nad 40.000 ljudi. Seveda se prebivalstvo teh krajev med drugo svetovno vojno ni vdalo fašistični okupaciji in razcepitvi dežele. To je bil tudi vzrok, da so fašisti kar v prvih začetkih skušali zatreti vseljudski odpor. Mogočni spominski park „Kragujevački oktobar“ danes pričča o enem najkrutejših zločinov fašistov v Jugoslaviji. 21. oktobra 1941 so fašisti brez vsakega prejšnjega opozorila v enem samem dnevu usmrtili 7000 ljudi. Vodili so jih iz tovarn, iz stanovanj in celo iz šol. Ljudje so mislili, da jih vodijo k preštevanju ali registraciji. Na nekaj hektarjev velikem področju so jih skriti fašisti postrelili. Med drugim tudi 300 dijakov in 18 profesorjev ter 15 otrok v starosti od 8 do 12 let.

Vse to so fašisti napravili načrtno, da bi zatrli center revolucionarnega gibanja, ki jim je začenjal

prekriževati njihove načrte.

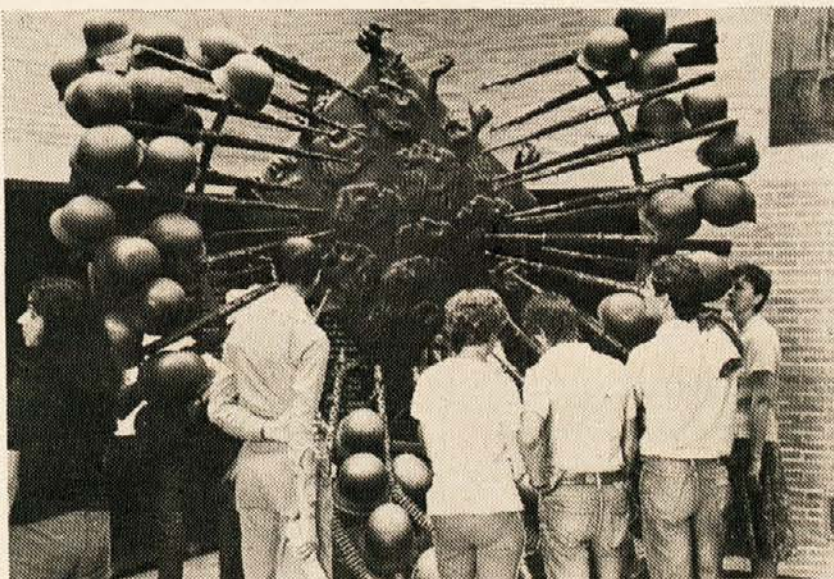
V vsakoletni „zgodovinski uri“ se spominja nad 100.000 ljudi ob spomeniku pobitih dijakov žrtev tega zverinskega dejanja.

Danes je Kragujevac razvito mesto s 55.000 zaposlenimi. Od teh je največ zaposlenih v industriji, kjer prednjači tovarna avtomobilov „Zastava“, ki zaposluje sama nad 30.000 delavcev. Nadalje je tudi še središče mladine, saj obiskuje tamkajšnja univerza 13.000 študentov v osnovnih in srednjih šolah pa je skupno nad 50.000 dijakov in učencev. Pritok prebivalstva iz kmečke okolice je seveda ogrožen, tako da razvoj tega mesta tudi ni brez problemov. Letno zgradijo sicer 1500 novih stanovanj, vendar jih kljub temu še primanjkuje, podobno je tudi z delovnimi mesti posebno za mladino, ki se je doselila.

Jugozahodno od Kragujevca — kakih 50 km oddaljeno — leži mesto Kraljevo, ki je središče jugozahodne Srbije. Prebivalstvo Kraljeva in okolice nič ne zaostaja glede zaslug v antifašističnem narodnoosvobodilnem boju. Kmalu po začetku okupacije Jugoslavije so partizani iz Kraljeva in Čačka organizirali vstajo ter blokirali mesto Kraljevo. Sledil je napad na fašiste v Kraljevu, ki so ga pa ti odbili. Za okupatorja je igralo Kraljevo nam-

Pobudnik in glavni organizator potovanja in turneje je bil dirigent šentjakobskega zbora Lajko Milisavljevič, ki je posredoval podporo s strani Glasbene mladine Slovenije, Glasbene mladine Vojvodine ter Delavske univerze v Čukarici. Del stroškov so nosili pevci sami, podprli pa sta turnejo tudi Zveza slovenskih organizacij in Slovenska prosvetna zveza. Da pa je v celoti tako dobro uspela in so člani pevskega zbora navezali globoke prijateljske stike s tamkajšnjim domačim prebivalstvom se je v prvi vrsti treba zahvaliti sorodnikom Lajka Milisavljeviča, ki so poskrbeli za strokovno informacijo v raznih zgodovinskih krajih, pomagali organizirati koncert, na domačiji v Bošnjanoviču napravili prijeten sprejem in poskrbeli za prijetno bivanje v Bošnjanoviču in v Beogradu.

reč strateško vlogo s vojnim železniškim središčem in tudi tovarno vagonov, nedaleč odtod pa je nastajala vrhu tega še Užiška republika — edino osvobodeno ozemlje v celem „Tisočletnem rajhu“. Okupatorju je uspelo odbiti napad partizanov, maščevali pa so se z uvedbo hitrega sodišča. Povelje se je glasilo, da je treba za vsakega padlega nemškega vojaka ustreliti 100 ljudi iz prebivalstva, za vsakega ranjenega pa 10. V prvi vrsti so se vrgli na delavstvo, ki je bilo tudi v tem kraju jedro odpora. Zapirali so jih v veliko tovarniško halo, najprej 700 delavcev iz tovarne vagonov, nato nad 100 železničar-

Obisk v muzeju kragujevskim žrtvam

Pevci MPZ „Rož“ pred spomenikom ustreljenih dijakov in profesorjev v Kragujevcu

Odžagana kamnita debela simbolizirajo žrtve fašizma v Kraljevu

jev, nato so pobirali vse moške, tako da so jih imeli zaprtih nad 4000 ljudi. Začelo se je streljanje, ki je trajalo par dni, izvajala pa je to 717. nemška enota, ki so jo s 50 odstotki sestavljali Avstrijci. V nasprotju s Kragujevcem so tukaj ubijanje skušali prikrivati, da ne bi s tem zločinom še bolj zanetili vse-

ljudski odpor.

Točno tri leta po tem zločinu je bilo Kraljevo osvobodeno. Spominski park opominja sedanje generacije na zločin, ki je zahteval nad 6000 človeških življenj raznih jugoslovanskih narodov, med njimi tudi 70 Slovencev, ki so bili izseljeni v ta kraj.

RADIO-TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 19. 9.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Najplemenitejši čut človeka je vid — 10.30 Prosim k mizi — 10.55 Klub seniorjev — 11.35 Giganti — 17.00 Za predšolske otroke — 17.30 Heidi — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Muppet show — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Derrick — 21.15 Modna revija — 21.20 Operetni koktajl — 22.15 Reklama in šport — 22.25 Priče stoletja — 23.25 Poročila.

SOBOTA, 20. 9.: 15.30 Ptičar — 17.00 Risanje — slikanje — oblikovanje — 17.30 Bil je nekoč... človek — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrad — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Glasba je adut — 22.00 šport — 22.20 Pogovor z Rudijem Klausnitzerjem — 23.10 Poročila.

NEDELJA, 21. 9.: 11.00 Ura tiska — 12.00 Tečaj za vzgojo majhnega otroka — 15.25 Lili — 16.45 Čarobni cvet — 17.15 Čebelica Maja — 17.40 Otrokom za lahko noč — 17.45 Klub seniorjev — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Srečanje med živaljo in človekom — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Tannhäuser — 21.50 Poročila.

PONEDELJEK, 22. 9.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Tečaj za vzgojo majhnega otroka — 10.00 Tehnike likovne umetnosti — 10.15 Tehnike likovne umetnosti — 10.30 Svobodno rojeni — trije vagabundi v divjini — 17.00 Za predšolske otroke — 17.30 Lassie — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Sedmi kontinent — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.05 Akcija v Manhattanu — 21.50 Večerni šport — 22.20 Poročila.

TOREK, 23. 9.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Follow me — 10.00 Uporabna fizika — 10.30 Na rivieri — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Tudi pošaliti se je treba — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Robinovo gnezdo — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Vaš nastop prosim — 21.00 V uradu tudi lahko padeš s stola... — 21.50 Golem — 22.30 Poročila.

SREDA, 24. 9.: 9.00 Tudi pošaliti se je treba — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 To je Pariz — 10.30 Škandal v poslanstvu — 17.00 Nemi saksofon — 17.30 Moj stric z Marsa — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Cesarčin sel — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki —

20.15 Šopek povoskanih rož — 21.35 šport — 21.50 Poročila.

ČETRTEK, 25. 9.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Avantil avantil — 10.00 Mesto ima zgodovino — 10.30 Branilec — 17.00 Za predšolske otroke — 17.30 Pet prijateljev — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 TV kuhinja — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ljubezenska zgodba — 21.15 Argumenti — 22.15 Večerni šport — 22.45 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 19. 9.: 17.25 Pregled sporeda — 17.30 Tehnike likovne umetnosti — 17.45 Tehnike likovne umetnosti — 18.00 Tečaj za vzgojo majhnega otroka — 18.30 Orientacija — 19.00 Vi želite — mi zaigramo — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Junak je zginil — 21.00 Sužnji — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Film z divjega zapada — 23.45 Poročila.

SOBOTA, 20. 9.: 13.00 Rokomet — avstrijsko prvenstvo v tenisu — avstrijsko prvenstvo v jahalnih skokih — 17.00 Waltoni — 17.45 Starine — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Nogomet — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Primer za ljudskega odvetnika? — 20.15 Zabavna oddaja — 21.55 Eeden od naju — 23.35 Poročila.

NEDELJA, 21. 9.: 12.55 Pregled sporeda — 13.00 Avstrijsko prvenstvo v jahalnih skokih — avstrijsko prvenstvo v tenisu — 16.10 Sandokan — 17.00 Anna Christine — 18.30 Okay — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Tedenski pregled — 20.15 Krej dejanja — 21.45 šport — 22.00 Internacionalna Koroška 1980 — 23.00 Poročila.

PONEDELJEK, 22. 9.: 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Follow me — 18.30 Po Avstriji — 19.00 Znanje danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Jacques Offenbach — 21.05 O filmu — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Sladka zaboda — 0.00 Poročila.

TOREK, 23. 9.: 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Velika mesta sveta — 19.15 Nova — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Igra s štirimi kandidati — 21.03 Srečanje malopridnežev — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2.

SREDA, 24. 9.: 17.50 Pregled sporeda — 17.55 Avantil avantil — 18.25 Nogomet: Finska — Avstrija — 20.15 Cafe Central — 21.05 Dunajski kongres — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 James Dean — 0.00 Poročila.

ČETRTEK, 25. 9.: 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Ruščina — 18.30 Poti k umetnosti — 19.00 Galerija — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kabaret v Avstriji — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2.

Zborovanje v Šentlipšu

Minuli petek, 12. septembra je bilo v prostorih ljudske šole v Šentlipšu zborovanje staršev in zastopnikov občine v zvezi z gradnjo nove ljudske šole v Žitari vasi oz. v zvezi z razpustitvijo oz. ukinitvijo stare ljudske šole v Šentlipšu. Temu zborovanju je predsedoval župan Posod, kot gost pa je bil šolski inšpektor T. Miklau. S strani občine je bilo nameravano, da se po izgradnji novega šolskega poslopja v Žitari vasi, stara ljudska šola v Šentlipšu ukine, kar je nalletelo pri starših prizadetih otrok,

ki bi morali v oddaljeno Žitaro vas, na velik odpor. Starši so ponovno zahtevali, da se šola v Šentlipšu obdrži, četudi je župan Posod poskušal prepričevati starše, da bi bilo to povezano z ogromno obremenitvijo občinskega proračuna.

Kljub živahni diskusiji pa glede postopanja v zvezi s šolo ni prišlo do nobenih konkretnih sklepov. Bila sta dva predloga; prvi, ki ga je zastopal župan Posod, da naj pošiljajo starši iz Šentlipša svoje otroke v Žitaro vas ter da se pouk v šoli Šentlipš ukine, ter drugi

predlog, ki so ga stavili starši, da naj se šola v Šentlipšu obdrži.

Druga točka diskusije je bil takojmenovani „Schulkrieg“ v Žitari vasi, ki je nastal zaradi tega, ker so starši tistih otrok, ki plešejo v otroški folklorni skupini SPD „Trta“ poslali svoje otroke v ljudsko šolo Žitaro vas, ker ravnatelj šentlipške šole Leustik kulturnemu društvu, kljub privoljenju pristojnih organov, ni dovolil plesnih vaj v poslopju ljudske šole. (SV je o tem poročal). Starši otrok ki hodijo sedaj v šolo v Žitaro vas, so ponovno naglasili, da ni bil namen te akcije, da bi ukinili šolo (ker je šola samo dvo-razredna, zaradi pomanjkanja učencev), ampak edino le zaradi tega, ker so čutili, da ravnatelj šole zastavlja njihove otroke ter da je onemogočal delo slovenskega kulturnega društva.

Ob koncu zborovanja je župan Posod kot predstavnik občine, ki je lastnik šolskega poslopja, izjavil, da je pismeno dovolil SPD „Trta“ — to je njeni otroški folklorni skupini, da ima lahko vaje v šolskem poslopju, na kar se je ravnatelj šole še vedno hotel izmikati. Na pritisk šolskega inšpektorja Miklaua ter župana Posoda se je končno ravnatelj Leustik le strinjal.

Po koncu zborovanja je bilo slišati med udeleženci da bi se bili vsi pripravljeni boriti za ljudsko šolo v Šentlipšu, ker pa ima večina slabe izkušnje z ravnateljem Leustikom, pa mnogo ljudi ni pripravljenih zastopati tega mnenja, ter da bi se zavzemali za šolo le potem, če bi ravnatelj šole Leustik bil upokojen.

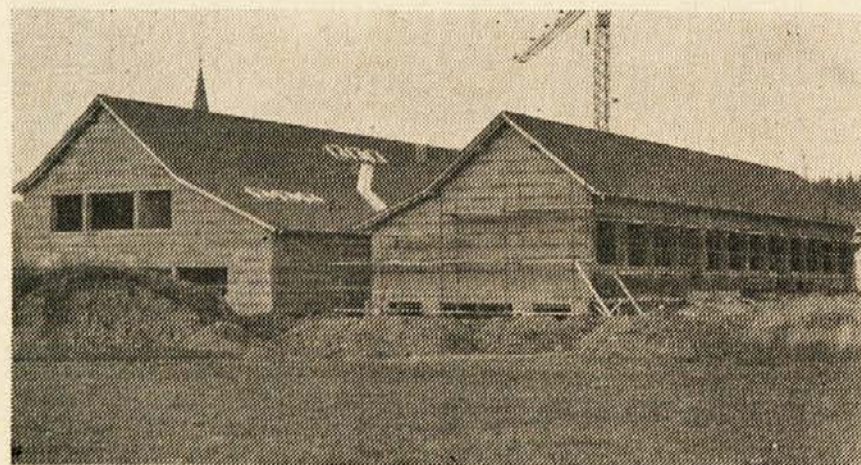
V Žitari vasi kmalu nova šola

V Žitari vasi gradijo novo ljudsko šolo. To je lepo veliko sodobno zgrajeno šolsko poslopje, ki bo vsekakor lahko v ponos Žitrajčanom. Čeprav je stara šola prostorna, je pa le tako neekonomično zgrajena, da ne odgovarja več zahtevam današnjega časa.

Nova šola je trenutno še v surovem stanju, kakor jo vidite na sliki. Dokončno zgrajena pa bo prihodnje leto.

Otroci in njihovi starši že komaj čakajo, da bo nova šola odprta. Le-ta bo prav gotovo nudila večje učne uspehe in tako boljše razvojne možnosti za nadaljnje življenje.

Ravnatelj žitajske ljudske šole Franc Kukovica si zelo prizadeva, da bi bila šola pravočasno zgrajena in da bi s tem ustregel splošni želji prebivalstva.

Opozarjamo vse ljubitelje slovenske knjige, da si lahko

BREZPLAČNO IZPOSODJATE KNJIGE

v Slovenski študijski knjižnici. SSK ima svoje prostore v dijaškem domu Slovenskega šolskega društva, Tarviser Straže 16, tel. 82 9 68.

Knjižnica posluje v ponedeljek in torek od 10. do 18. ure, v sredo, četrtek in petek pa od 8. do 16. ure.

SSK dobiva nekako od l. 1974/75 ves obvezni izvod SRS. Poleg tega zbiramo tudi f. l. avstrijsko slovenico. Knjige so zelo različne vsebine in so namenjene vsem starostnim stopnjam ter poklicnim skupinam. Prav gotovo bodo tudi Vas nekatere zanimala.

VESELIMO SE VAŠEGA OBISKA!
Slovenska študijska knjižnica
Tarviser Straže 16
9020 Celovec

KRATEK IZBOR KNJIŽNIH NOVOSTI SLOVENSKE ŠTUDIJSKE KNJIŽNICE

- SVET UMETNOSTI, pregled svetovne umetnosti, 640 str., kart. šil. 547.—
- NARODNOOSVOBODILNA VOJNA NA SLOVENSKEM 1941—1945, 1156 str., ilustr., cpl. šil. 600.—
- William Craig: BITKA ZA STALINGRAD, 350 str., cpl. šil. 150.—
- VODNIK PO PARTIZANSKIH POTEH, ilustr. 660 str., cpl. šil. 390.—
- PLANICA, 51 barvnih in 76 črno-belih fotografij, 144 str., cpl. šil. 312.—
- Matjaž Kmecl: S PRIJATELJI POD MACESNI, planinska doživljaja, ilustr., 236 str., cpl. šil. 196.—
- Roland Göök: VSA ČUDA SVETA, več kot 350 barvnih fotografij, 250 str., cpl. šil. 203.—

Navedene knjige lahko dobite oz. naročite tudi v knjigarni

„NAŠA KNJIGA“
Celovec, Pavličeva 5—7

RADIO — TELEVIZIJA

SLOVENSKE ODDAJE RADIO CELOVEC

PETEK, 19. 9.: 14.10 Koroški obzornik — Iz kulturnega življenja koroških Slovencev: 75 let SPD „Borovlje“.

SOBOTA, 20. 9.: 9.45 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

NEDELJA, 21. 9.: 7.05 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 22. 9.: 9.15 R. Vouk: „Ziljska dolina“ (šolska radijska oddaja za šolarje od 4.—8. šolske stopnje) — 14.10 Koroški obzornik — Zbori pojo.

TOREK, 23. 9.: 9.30 Domača zabavna glasba — 14.10 Koroški obzornik — Rdeče, rumeno, zeleno — Popevke.

SREDA, 24. 9.: 14.10 Koroški obzornik — Minute z... — Literarni večer na Obirskem.

ČETRTEK, 25. 9.: 14.10 Koroški obzornik — Mladinska oddaja: Recital prvošolcev „Cebelica od kod in kam“.

JUGOSLAVIJA

PETEK, 19. 9.: 8.45 TV v šoli — 17.20 Poročila — 17.25 Leti, leti pikapolonica — 17.40

Družina Smola — 18.05 Srečanje okteta — 18.35 Obzornik — 18.45 Spoznavajmo naše morje — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.26 Zrno do zrno — 19.30 Dnevnik — 20.00 Zabavno glasbena oddaja — 21.00 Blakavih sedem — 21.50 V znamenju — 22.05 Prekleti, angleški film.

SOBOTA, 20. 9.: 8.00 Poročila — 8.05 Vrtec na obisku — 8.20 Colargol — 8.35 Z besedo in sliko — 8.50 Tehnica za natančno

Iščem delno zaposlitev kot LOVEC NA DVOJEZIČNEM OZEMLJU KOROŠKE

Imam državni izpit za LOVCA in GOZDARJA in tudi prakso na lovu in na lesnem področju.

Ponudbe na uredništvo Slovenskega vestnika

tehtanje — 9.20 Pisani svet — 9.50 Človek hoče navzgor — 10.50 Slovenska mesta: Piran — 11.35 Poročila — 15.50 Poročila — 15.55 Nogomet — 17.45 Mladinski film — 18.55 Naš kraj — 19.10 Zlata ptica — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.26 Zrno do zrno — 19.30 Dnevnik — 20.00 Pariške zgodbe — 21.00 Muppet show — 21.30 Dekle, tako kot dež... — ameriški film — 23.05 Kažipot — 23.25 Poročila.

NEDELJA, 21. 9.: 8.25 Poročila — 8.30 Za nedeljsko dobro jutro: Beneški fantje — 9.00 Viking Viki — 9.25 Jazon iz vesolja, angleška mladinska nadaljevalna — 9.50 Zgodovina pomorstva — 10.40 Vrnitev odpisanih, TV nadaljevalna — 11.35 Kažipot

Plesni tečaj

30 tečajnih ur

Vodi: Gregej Krištof

Prireja: ZSM Pliberk in Katoliško prosvetno društvo „Drava“ — Zvabek

Začetek: 4. oktobra 1980, ob 19.30 uri

Prijave: Posojilnica Pliberk

Cena: šil. 350.—

Kraj: dvorana Schwarzl v Pliberku

Vabilo na igro
Kluba slovenskih študentov
na Dunaju

Prizori iz nemških noči

10. oktober —
komu le dober?

● v soboto 20. septembra 1980 ob 20. uri pri Schwarzl-u v Pliberku, prireja SPD „Edinost“ v Pliberku

● v nedeljo 21. septembra 1980 ob 20. uri pri Tišlarju v Šentjanžu v Rožu

Prireja SPD „Svoboda“

Prisrčno vabljeni!

SLOVENSKI ATLETSKI KLUB

vabi na prvenstvene tekme

V NEDELJO, 21. SEPTEMBRA 1980

Sinča vas - SAK

ob 16.45 uri

Sinča vas „pod 23“ — SAK „pod 23“

ob 15.00 uri

na nogometnem igrišču v Sinči vasi (Kühnsdorf)

SAK šol. — Kotmara vas šol. nogometno igrišče Kotmara vas

ob 14.00 uri

SAK ml. — Pischeldorf ml. nogometno igrišče Pischeldorf

ob 14.30 uri

Navijači prisrčno vabljeni!

OBVESTILO

Pokojninska zavarovalnica za delavce (Pensionsversicherungsanstalt der Arbeiter) sporoča, da ima v mesecu septembru še sledeče uradne dneve:

Beljak, Kaiser-Josef-Platz 1
Delavska zbornica

23. sept. od 8. do 12. ure

Ekskurzija za sadjarje in kmete

PO SODOBNIH SADNIH NASADIH V OKOLICI MARIBORA (na Stajerskem)

Tamkaj je tudi kosilo in obisk neke kmetije!

Čas: v soboto, 20. septembra 1980

Vozil: avtobusno podjetje Sienčnik

Cena: šil. 150.—

Točno ob 7.30 uri odhod iz Dobre vasi — druge postaje vam bomo sporočili, ko se boste prijavili pismeno ali telefonično.

Opozorite tudi še druge kmete na to ponudbo!

Prijave najkasneje do torka 16. septembra opoldne!

Krščanska kulturna zveza sporoča vsem, ki so se prijavili za potovanje v Hallein z ogledom znamenite razstave „KELTI V SREDNJI EVROPI — kultura, umetnost in gospodarstvo“, da bo odhod iz Dobre vasi (Sienčnik) ob 6. uri in iz Celovca (Mohorjeva) ob 6.45 uri.

KULTURNOZGODOVINSKI OBISK NA ZILJI

v nedeljo, 21. septembra 1980 ob 14.30 uri se srečamo pri farni cerkvi na Vratih-Thörl. Umetnostni spomenik, ki predstavlja najvišji dosežek poznogotškega stenskega slikarstva na Koroškem, bo predstavil dr. Marjan Zadnikar.

Nato se bomo podali v Zahomc k Rihtku — gostilna Millonig, kjer bo Niko Kriegl pripovedoval o ziljskih segah in navadah povezane s cerkvenim letom. Vašega obiska se veselita kot prireditelja SPD „Zila“ in Katoliška prosveta.

Krščanska kulturna zveza v Celovcu prireja

REVUI OTROŠKIH IN MLADINSKIH ZBOROV

ki bo v nedeljo 19. oktobra 1980, ob 14.30 uri v Domu glasbe v Celovcu.

Krščanska kulturna zveza v Celovcu vabi na

INTENZIVNI SEMINAR ZBOROVODIJ

(predvsem otroških in mladinskih zborov oz. skupin, ki nastopajo na reviji otroških in mladinskih zborov 19. okt. 1980 v Celovcu)

v soboto 27. 9. in v nedeljo 28. 9. 1980 v Domu prosvete v Tinja.

Vodja seminarja: prof. Joško Kovačič. Prijave sprejema Krščanska kulturna zveza, Viktringer Ring 26, 9020 Celovec.

tel.: [0 42 22] 72 5 65/25 ali 23 do četrta, 25. 9. 1980

Slovensko prosvetno društvo „Gorjanci“ v Kotmari vasi vabi na

VESELICO GORJANCEV

v soboto 27. septembra 1980 ob 20. uri pri Puschniku v Šentkandolftu pri Kotmari vasi

Za ples bodo igrali „FANTJE IZ PODJUNE“

Prisrčno vabljeni!